

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Center for Klimaneutralt Danmark
Holmens Kanal 20
1060 København K

Sendt pr. mail til tele@ens.dk,
anl@ens.dk & chro@ens.dk

Journalnr. 2020 - 6701

København, 8. juli 2020

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, lov om radiofrekvenser og forskellige andre love (Implementering af direktiv om oprettelse af en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation (omarbejdning) m.v.)

Generelle bemærkninger

Teleindustrien, IT-Branchen, DI Digital og Dansk Erhverv (herefter høringsparterne) har noteret sig Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets offentlige høring over lovforslaget om ændring af lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (herefter teleloven), lov om radiofrekvenser (herefter frekvensloven), lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v. (herefter masteloven) og lov om standarder for transmission af tv-signaler mv. samt lov om planlægning (herefter planloven) og fremsender herunder sine bemærkninger.

Lovforslaget implementerer dele af direktiv 2018/1972/EU om oprettelse af en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation (herefter direktivet). Høringsparterne noterer endvidere, at lovforslaget indeholder ændringer af gældende lovgivning, som ikke er udtryk for direktivimplementering, men blandt andet tager afsæt i "Aftale om bredbånd og mobil i digital topklasse - Fremtidens telepolitik for hele Danmark" af 17. maj 2018 (teleforliget).

Høringsparterne er enige i, at telekommunikation og digital infrastruktur er en af de vigtigste hjørnesten for et digitalt og intelligent samfund. Det har COVID-19-krisen efter alt at dømme bevist med al tydelighed. Telekommunikation er tillige et væsentligt element i den grønne omstilling, og den danske telebranche har da også sat ambitiøse målsætninger, der rækker ud over Danmarks ambitiøse målsætning om 70 pct. reduktion af Danmarks udledning af CO₂ og andre drivhusgasser i 2030.

Sigtet med teledirektivet er at stimulere investeringsincitamenter for virksomheder i digital infrastruktur gennem øget konkurrence og større forudsigelighed i reguleringen, så moderne kommunikationsnet og -tjenester kan udbredes i hele Danmark. Det hilser høringsparterne naturligvis velkommen.

Indledningsvist vil høringsparterne gerne kvittere positivt for direktivimplementeringen af et mere lempeligt tilladelsesregime for trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde. Høringsparterne er dog bekymrede for, at EU-Kommissionens gennemførselsretsakt om emnet begrænser anvendelsesområdet for meget i forhold

til at opnå den ønskede, positive effekt på udrulningen af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde og 5G.

Høringsparterne hilser tillige velkommen, at det offentlige klart har fået beskrevet sin rolle i markedet for udrulningen af digital infrastruktur i medfør af telelovens foreslåede §§ 60 a – 60 f. Høringsparterne ser desuden positivt på, at reglerne om tilrådighedsstillelse af passiv infrastruktur fra erhvervsfremmeloven videreføres, samt at der åbnes op for regulering af mastelejeområdet. Reglerne for kommunale wi-fi-netværk er dog særdeles uklare og til dels uhensigtsmæssige.

Høringsparterne ser desuden positivt på den udvidede bemyndigelse i frekvensloven til at fastsætte regler, der for frekvenser, som er harmoniseret til trådløse bredbåndstjenester, øger varigheden af frekvenstilladelser til mindst 20 år, og dermed sikrer den i direktivet krævede reguleringsmæssige forudsigelighed i forhold til at foretage investeringer i digital infrastruktur. Høringsparterne havde gerne set en længere varighed end 20 år og vil derfor opfordre Energistyrelsen til at udnytte muligheden for at fastsætte længere varigheder, hvor det vurderes muligt, i forbindelse med den konkrete administration. Høringsparterne har desuden svært ved at se nytteformålet af en forpligtelse til at give adgang til infrastruktur eller indgå lokalaftale om roaming på det danske marked, hvor der er en særdeles god mobiltaledekning på 100 pct. og mindst 96 pct. datadekning med mindst 5 Mbit/s med fire operatørmuligheder. Det er høringsparternes opfattelse, at mobilmarkedet i høj grad er præget af netværkskonkurrence – også i de mere tyndtbefolkede områder. Den foreslåede bestemmelse udfordrer dette grundlag og kan hæmme investeringslysten i sådanne områder yderligere. Derfor anbefaler høringsparterne, at den foreslåede bestemmelse omskrives til en hjemmelsbestemmelse, så der i fremtiden, hvis der måtte vise sig et konkret behov, kan fastsættes nærmere regler til adressering af sådanne problemer, som der søges løst.

Endeligt ser høringsparterne med interesse på de foreslåede ændringer på slutbrugerområdet. Høringsparterne anser lovimplementeringen af direktivets afsnit III om slutbrugerrettigheder som et udtryk for totalharmonisering. Høringsparterne har desuden noteret sig de nye regler om brug af aftaleresumé forud for aftaleindgåelsen og hilser det velkomment, at forbrugerne på denne måde vil opleve øget gennemsigtighed. Høringsparterne bemærker herudover, at den gældende regel om maksimal bindingsperiode på seks måneder i medfør af direktivets artikel 101 alene gælder i forhold til forbrugere, hvilket bør præciseres i lovforslaget.

Høringsparterne fremsender herunder sine specifikke bemærkninger til lovforslaget, der følger rækkefølgen som fremsat i høringsmaterialet. Nedenfor findes således specifikke bemærkninger til afsnittene om slutbrugerforhold, forsyningspligt, machine-to-machine (M2M) tjenester, det offentliges rolle, alarmtjenester, de foreslåede ændringer i frekvensloven og de foreslåede ændringer i masteloven og planloven, herunder om trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde samt om reglerne for netneutralitet.

Høringsparterne bemærker i de specifikke bemærkninger nedenfor flere steder, hvor der - efter høringsparternes opfattelse - er tale om unødigt overimplementering af direktivet til skade for lovforslagets overordnede sigte om at stimulere investeringer.

Indhold

Generelle bemærkninger	1
Specifikke bemærkninger	4
Overordnede betragtninger	4
Slutbrugerforhold	4
Forsyningspligt jf. telelovens § 14	12
Machine-to-machine (M2M) kommunikation jf. telelovens §§ 19 og 26 a	20
Nummerportering og nummeroplysningsdata jf. telelovens §§ 26-28 a og 81	24
Nummeroplysningsdata jf. telelovens § 31, stk. 3	26
Det offentliges rolle jf. telelovens §§ 60 a – 60 f	27
Alarmkommunikation, beredskabstjenester, jf. telelovens §§ 2 og 61	32
Forslag til ændringer af frekvensloven	37
Masteloven og trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde	42
Planloven og trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde	45
Netneutralitet	46
Øvrige ordensmæssige bemærkninger	47
Afsluttende bemærkninger	47

Specifikke bemærkninger

Overordnede betragtninger

Høringsparterne finder det generelt forvirrende og usædvanligt, at udkastet til lovforslag i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser om de nye regler om slutbrugerforhold, forsyningspligt, nummerforhold, alarm-kommunikation mfl. (lovforslagets §§ 1, nr. 4-24, 64-68, mfl.) i flere tilfælde omtaler både indholdet af de foreslåede nye regler og samtidig omtaler de gældende regler. I forslagens bemærkninger til de enkelte bestemmelser gengives således i flere tilfælde de gældende regler samt dele af de gældende lovforslagsbemærkninger hertil. Dette medfører generelt tvivl om, hvorvidt der med lovforslaget tilsigtes en ændring eller ej.

Høringsparterne foreslår, at al omtale af gældende ret flyttes til lovforslagets almindelige bemærkninger og indledende afsnit. For at skabe bedre overblik over, hvilke ændringer der reelt gennemføres med lovforslaget, foreslår høøringsparterne desuden, at lovforslagets bemærkninger til de enkelte bestemmelser afgrænses til udelukkende at uddybe indholdet af de foreslåede nye regler, herunder præcisere om der er tale om en helt ny regel eller en ændring til en gældende regel.

Idet omfanget af en ny regel er en indholdsmæssig videreførelse af en eksisterende regel, foreslår høøringsparterne, at dette anføres som det første i lovforslagets bemærkninger til den nye regel, og at lovforslagsbemærkningerne til den gældende regel gengives 1:1 i lovforslagets bemærkninger til den foreslåede nye regel. Herved reduceres risikoen for misforståelser og fejlfortolkning.

Det bemærkes desuden, at bemærkningerne til de simple konsekvensændringer i lovforslagets § 1, nr. 9, 10, 11, 13, 14, 16 og 17 er særdeles teksttunge og unødvendigt omfattende henset til, at der blot er tale om konsekvensændringer.

Slutbrugerforhold

Høringsparterne har noteret sig, at reglerne i direktivets afsnit III om "Slutbrugernes rettigheder" er udtryk for totalharmonisering, jf. direktivets artikel 101, og at Danmark derfor ikke, medmindre andet fremgår af direktivet kan "*opretholde eller indføre bestemmelser om beskyttelse af slutbrugere, som afviger fra artikel 102-115, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser for at sikre et anderledes beskyttelsesniveau.*"

Generelle oplysningskrav jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 1

Høringsparterne har noteret krydsreferencen i direktivets artikel 102, stk. 1, til de generelle oplysningskrav i forbrugerrettighedsdirektivets artikel 5 og 6 (direktiv 2011/83/EU). Det anføres på side 114 i lovudkastet, at der i den anledning lægges op til en justering af udbudsbekendtgørelsen. Høringsparterne bemærker hertil, at oplysningskravene i forbrugerrettighedsdirektivets artikel 5 (fysisk salg) og artikel 6 (fjernsalg) er implementeret i henholdsvis § 17 (fysisk salg) og § 8 (fjernsalg) i forbrugeraftaleloven, og at disse regler allerede i dag er gældende for teleudbydere. Høringsparterne anbefaler, at krydsreferencen til forbrugerrettighedsdirektivet i direktivets artikel 102, stk. 1, implementeres simpelt og tilsvarende i udbudsbekendtgørelsen med en krydshenvisning til forbrugeraftalelovens § 8 og § 17. På den måde undgås utilsigtede forskelle i implementeringen af samme regelsæt. Høringsparterne anbefaler endvidere, at gennemgangen og omtalen af forbrugerrettighedsdirektivet i lovbemærkningerne (side 114) udgår eller erstattes af simple krydshenvisninger til § 8 og § 17 mfl. i forbrugeraftaleloven.

Høringsparterne forstår direktivets artikel 102, stk. 1, sådan, at oplysningsforpligtelsen i første afsnit vedrører oplysninger om vilkår og priser, der skal stilles til rådighed for kunden forud for aftaleindgåelsen (det vil sige

i bestillingsflowet (fx med et link til abonnementsvilkår)), mens forpligtelsen i andet afsnit til at give oplysningerne til kunden på et varigt medium vedrører udlevering af oplysningerne efter aftaleindgåelsen/bestillingen fx ved at udlevere vilkår og priser som bilag til en ordrebekræftelse/kontrakt. Direktivets artikel 102, stk. 1, andet afsnit, svarer således til § 13, stk. 1 og 2, i forbrugeraftaleloven om, at sælger i forbindelse med fjernsalg skal give kunden en ordrebekræftelse med alle de krævede oplysninger på et varigt medium. Høringsparterne foreslår, at sondringen mellem forudgående oplysninger og efterfølgende oplysninger på varigt medium berøres i lovforslagsbemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 1, nr. 1, samt afspejles i den efterfølgende udmøntning i en ny udbudsbekendtgørelse.

Høringsparterne noterer sig, at reglen i direktivets artikel 102, stk. 1, andet afsnit, medfører, at sælgere på teleområdet bliver forpligtet til at levere ordrebekræftelsen/kontrakten samt oplysningerne om vilkår og priser på et varigt medium både ved fjernsalg og ved fysisk salg svarende til den gældende regel i udbudsbekendtgørelsen § 9 om, at der skal foreligge en kontrakt.

Høringsparterne bemærker desuden, at reglen i direktivets artikel 102, stk. 2, medfører, at udbyderen som noget nyt også er forpligtet til at opfylde ovennævnte oplysningskrav overfor små erhvervskunder (under 50 ansatte og under EUR 10 mio. i årlig omsætning eller balance), medmindre andet udtrykkeligt aftales med erhvervskunden. De gældende regler i udbudsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, om, at oplysningskrav mfl. gælder for alle erhvervskunder, medmindre dette fraviges i aftalen, skal derfor lempes i forbindelse med implementeringen af de nye totalharmoniserede regler, jf. direktivets artikel 101.

Desuden bemærker høringsparterne, at artikel 102 omhandler oplysningskrav samt aftaleresumé og indeholder, at oplysningerne skal "leveres". I artikel 102, stk. 1, bruges dog terminologien "stilles til rådighed". Høringsparterne bemærker, at begrebet "levere" er en uhensigtsmæssig oversættelse af "provide", jf. den engelske version af direktivet. Høringsparterne opfordrer til, at der i lovudkastets bemærkninger på side 114-115 i stedet for "leveres" skrives "stilles til rådighed" eller "gives" afhængig af sammenhængen.

Aftaleresumé jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 1

Høringsparterne har noteret de nye regler om brug af aftaleresumé forud for aftaleindgåelsen. Aftaleresuméet skal kort og præcist på én A4-side opsummere produktets vigtigste egenskaber, priser samt vilkår for opsigelse og binding. Høringsparterne kan tilslutte sig ideen om et standardiseret aftaleresumé forud for aftaleindgåelsen og hilser det velkomment, at forbrugerne på denne måde vil opleve øget gennemsigtighed.

Høringsparterne forstår direktivets artikel 102, stk. 3, om aftaleresumé således, at kravet om tilrådighedsstillelse af aftaleresuméet knytter sig til bestillingsflowet. Det vil sige, at aftaleresuméet skal gives til kunden forud for aftaleindgåelsen som en del af dialogen i bestillingsflowet i forbindelse med udbyderens tilbud til kunden. Det fremgår således af ordlyden af direktivets artikel 102, stk. 3, sidste afsnit, at der er tale om forudgående oplysning. Desuden fremgår det også af EU-Kommissionens gennemførelsesforordning om skabelon for aftaleresuméer (2019/2243), at der er tale om forudgående oplysninger, idet følgende fremgår af selve skabelonens indledende tekst:

"Dette aftaleresumé omfatter hovedelementerne i dette tilbud tjenesteydelser

Det [aftaleresuméet] bidrager til at kunne sammenligne tilbud på tjenesteydelser"

Høringsparterne forstår på den baggrund, at formålet med skabelonen er at styrke gennemsigtigheden for kunden ved at bidrage til let sammenligning af tilbud forud for bestilling. Høringsparterne bemærker i øvrigt, at de krævede oplysninger i aftaleresuméet i vidt omfang svarer til Forbrugerombudsmandens krav til markedsføring af bredbåndshastigheder og prismarkedsføring på teleområdet, herunder krav om oplysning om

mindstepriser og krav om oplysning af væsentlige og byrdefulde vilkår (binding), jf. Forbrugerombudsmandens retningslinjer om god markedsføringsskik på teleområdet.

Høringsparterne konstaterer, at aftaleresuméet derimod ikke skal indgå som en del af det aftalegrundlag, som udbyderen sender til kunden efter bestillingen/efter aftaleindgåelsen. Selvom oplysningerne, som skal indgå i aftaleresuméet, svarer til samme oplysninger (nemlig produktspecifikation herunder bredbåndshastighed, priser samt vilkår om binding/opsigelse), som udbyderne normalt fremhæver i aftalegrundlaget, som sendes til kunden efter bestillingen, ville det være forbundet med meget store omkostninger til IT-tilpasning, hvis et aftaleresumé i et bestemt format/skabelon skulle indgå i aftalegrundlaget. Høringsparterne bemærker i denne forbindelse, at terminologien "aftaleresumé" i direktivets artikel 102, stk. 3, kan give anledning til forvirring, idet der netop ikke er tale om et resumé af en indgået aftale – men derimod kun tale om et resumé af kundens ordre/udbyderens tilbud. En mere hensigtsmæssig oversættelse ville have været "ordresumé" eller "tilbudsresumé". Høringsparterne foreslår, at terminologien præciseres via bemærkningerne til lovforslaget, så det står klart, at der reelt ikke er tale om et resumé af en indgået aftale – men kun et resumé af ordre/tilbud.

Høringsparterne lægger følgende til grund i forhold til den konkrete opfyldelse af det nye krav i medfør af direktivets artikel 102, stk. 3, om aftaleresumé forud for bestillingen/aftaleindgåelsen:

- I forhold til *fysisk salg* (butik) lægger høringsparterne til grund, at de nye regler om aftaleresumé kan opfyldes ved tilpasning af de løsningsoversigter, som normalt bruges i butikker i salgsdialogen med kunden. Ved at anvende EU-Kommissionens skabelon, forventes reglen om aftaleresumé således at kunne opfyldes uden større omkostninger for teleudbyderne.
- I forhold til *websalg* lægger høringsparterne til grund, at de nye regler om brug af aftaleresumé i vidt omfang svarer til den allerede gældende regel i forbrugeraftalelovens § 12 om ordresumé ved websalg, der skal gives umiddelbart inden kundens endelige bestilling. Høringsparterne foreslår, at dette nævnes i lovforslagsbemærkningerne.
- I forhold til *telefonsalg* konstaterer høringsparterne, at bestemmelsen kan give anledning til fortolkningstvivl i forhold til, hvordan kravet om aftaleresumé forud for bestilling kan opfyldes, idet direktivet artikel 102, stk. 3, sidste afsnit indeholder følgende regel:

"Udbydere, der er omfattet af forpligtelserne i stk. 1, udfylder behørigt skabelonen til aftaleresumé med de nødvendige oplysninger og leverer aftaleresuméet gratis til forbrugere, forud for indgåelsen af aftalen, herunder aftaler om fjernsalg. Hvis det af objektive tekniske grunde ikke er muligt at levere aftaleresuméet på dette tidspunkt, skal det ske snarest muligt derefter, og aftalen træder i kraft, når forbrugeren har bekræftet sit samtykke efter modtagelse af aftaleresuméet."

Høringsparterne bemærker hertil, at der i de generelle forbrugerbeskyttende regler, jf. § 11 i forbrugeraftaleloven, findes mulighed for, at ordresumé med oplysning om produktspecifikation samt priser og vilkår om binding/opsigelse kan gives mundtligt, hvis bestillingen som anført i forbrugeraftalelovens § 11, stk. 2, sker "ved anvendelse af en fjernkommunikationsteknik, som kun giver begrænset plads eller tid til at formidle oplysningerne" (det vil sige telefonsalg). Derudover følger det af forbrugeraftalelovens § 13, at aftaler indgået ved fjernsalg skal ordrebekræftes på et varigt medium med oplysning om samtlige vilkår, og at kunden herefter i henhold til forbrugeraftalelovens § 18 har 14 dages fortrydelsesret fra modtagelsen af ordrebekræftelsen.

Høringsparterne bemærker desuden, at der ikke stilles særlige formkrav i direktivets artikel 102, stk. 3, sidste afsnit, til forbrugerens samtykke/accept af tilbud¹.

Endelig bemærker høringsparterne, at det vil være forbundet med omfattende IT-udvikling og væsentlige omkostninger for teleudbydere, hvis der fx stilles krav om udveksling af aftaleresumé via mail i forlængelse af telefonsalg og forud for endelig bestilling. Det anførte i bemærkningerne (side 71 og 74) om ”beskedne omkostninger” i forbindelse med de nye regler om aftaleresumé vil dermed ikke være korrekt:

”Indholdet af et aftaleresumé vil i vidt omfang kunne standardiseres og vurderes ikke at overstige 5-15.000 per år per udbyder. Der er i Danmark ca. 180 udbydere af elektroniske kommunikationstjenester og udbydere af interpersonelle nummeruafhængige kommunikationstjenester. Heraf udbyder ca. 60 alene gensalgstjenester og udvikler derfor ikke unikke tjenester, der vil forudsætte udarbejdelse af unikke aftaleresuméer. Af de resterende er et stort antal antenneforeninger og lignende, der primært har intern afsætning. Det vurderes, at 30-40 teleselskaber vil skulle gennemføre justeringer i større eller mindre omfang. De samlede omkostninger forventes ikke at overstige 250.000 kr. årligt.”

På denne baggrund henstiller høringsparterne, at følgende anføres i bemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 1, nr. 1 om aftaleresumé i forbindelse med telefonsalg:

at kravet om aftaleresumé forud for kundens bestilling via telefonsalg antages at kunne opfyldes mundtligt/telefonisk, jf. de generelle forbrugerbeskyttende regler i forbrugeraftalelovens § 11, da det næppe er tilsigtet at indføre specielle regler for teleområdet, der forhindrer telefonisk bestilling og aftaleindgåelse,

at direktivets artikel 102, stk. 3, sidste afsnit, om forbrugerens samtykke/bekræftelse af bestillingen fortolkes således, at forbrugerens samtykke/accept af tilbud antages at kunne ske, ved, at kunder, der har bestilt telefonisk, får fremsendt en ordrebekræftelse, hvori oplysningerne i det mundtligt oplyste aftaleresumé indgår, og herefter anses aftalen for accepteret af kunden, hvis kunden ikke benytter sin fortrydelsesret.

at det vil være forbundet med store gener for både slutbrugere og teleudbydere, hvis telefoniske bestillinger, som efterfølgende er ordrebekræftet, og som opfylder samtlige oplysningskrav i forbrugeraftaleloven og Forbrugerombudsmandens teleretningslinjer, ikke kan træde i kraft, før kunden aktivt har bekræftet aftalen.

at det vil være meget uhensigtsmæssigt, hvis der kan rejses tvivl om gyldigheden af telefonisk indgåede aftaler og bestillinger.

at telefonsalg naturligvis altid kan suppleres med henvisning til teleudbyderens webside, hvor tilbud om salgsaktive produkter skal præsenteres i skrift og på en gennemsigtig måde, hvilket er i overensstemmelse med direktivets bilag IX.

Varsling af ændringer jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 3

Høringsparterne noterer, at reglen i direktivets artikel 102, stk. 4, fastslår, at både de fulde sæt af oplysninger, jf. direktivets artikel 102, stk. 1, og det kortfattede resumé af de væsentligste af disse oplysninger, jf. direktivets artikel 102, stk. 3, er en integreret del af den aftale og ikke må ændres medmindre andet udtrykkeligt

¹ I den danske version af direktivets artikel 102, stk. 3, sidste afsnit, sidste linje er ”when the consumer has confirmed his or her agreement” oversat til ”når forbrugeren har bekræftet sit samtykke”.

aftales. Høringsparterne bemærker, at en fuldstændig tilsvarende regel fremgår generelt af forbrugeraftalelovens § 9, stk. 2, som har følgende ordlyd: *"Stk. 2. De oplysninger, der er omfattet af § 8, stk. 1, udgør en integreret del af aftalen og må kun ændres, hvis det udtrykkeligt er aftalt mellem parterne."*

For at undgå misforståelser med hensyn til teleudbyderens mulighed for at varsle ændringer i priser og vilkår, anmoder høringsparterne om, at det nævnes i lovforslagsbemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 1, nr. 1, at varsling af ændringer i priser og vilkår, som er oplyst ved aftaleindgåelsen, kan ske under iagttagelse af reglen i direktivets artikel 105, stk. 4, (og ikke stk. 3 som anført i lovudkastet på side 117), jf. den foreslåede § 4, stk. 1, nr. 3.

Høringsparterne bemærker, at gengivelsen nederst side 117 og øverst side 118 i lovudkastet af den tidligere praksis om sondring mellem væsentlige og ikke-væsentlige prisændringer, herunder overvejelser om 10 pct. grænser, synes uhensigtsmæssig, da denne tidligere praksis er i modstrid med Teleankenævnets gældende praksis. Høringsparterne foreslår, at gennemgangen af tidligere praksis udgår af lovudkastet.

Binding – og ændringer jf. direktivets artikel 105 og telelovens § 4, stk. 1, nr. 3

Det fremgår nederst side 119, at klima-, energi- og forsyningsministeren forventer at fastholde den maksimale bindingsperiode på seks måneder i Danmark. Høringsparterne bemærker hertil, at den gældende regel om maksimal bindingsperiode på seks måneder kun gælder i forhold til forbrugere. Som følge af totalharmoniseringen, jf. direktivets artikel 101, har klima-, energi- og forsyningsministeren kun mulighed for at fastholde den danske særregel om seks måneders binding i forhold til forbrugere. Dette bør præciseres i lovudkastet.

Almennyttige oplysninger jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 2

Høringsparterne finder, at udsendelse af almentnyttige oplysninger fra offentlige myndigheder bør udsendes via e-Boks. Hvis vigtige almentnyttige oplysninger udsendes af teleudbyderne på vegne af offentlige myndigheder, vil der således være en stor risiko for, at slutbrugerne forveksler meddelelsen med kommunikation fra teleudbyderen selv (fx markedsføring), og at borgeren i værste fald fravælger at læse meddelelsen, fordi borgeren ikke er opmærksomme på, at der er tale om oplysninger fra myndigheder.

Det fremgår af bemærkningerne (side 116-117), at udbydere *"kan pålægges gratis at udarbejde og formidle oplysninger"* af almentnyttig karakter. Høringsparterne finder pligten til at *"udarbejde"* sådanne oplysninger særdeles uhensigtsmæssig og i modstrid med de totalharmoniserede regler i direktivet. Følgende fremgår således af den bagvedliggende bestemmelse i direktivets artikel 103, stk. 4, om de oplysninger, som udbyderne kan blive pålagt at udsende til slutkunderne: *"I så fald leveres disse oplysninger af offentlig interesse af de relevante offentlige myndigheder i et standardiseret format"*. Høringsparterne henstiller således, at lovudkastet tilrettes i overensstemmelse med direktivteksten.

Specificeret regning og registrering af teledata jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 5

Det fremgår af bemærkningerne (side 124), at *"Oplysninger [til brug for specificeret regning] skal opbevares og kunne udleveres til slutbrugeren i en periode svarende til den, der fremgår af bogføringslovens § 10"*, jf. § 19, stk. 4, i den gældende udbudsbekendtgørelse. Opbevaring af regnskabsmateriale skal ifølge bogføringsloven opbevares fem år.

Høringsparterne bemærker, at bestemmelsen i § 19, stk. 4, blev indsat i udbudsbekendtgørelsen i 2011 uden forudgående høring efter forslag fra *"Telemæglerne"*. TDC oplyser, at reglen, der henviser til bogføringsreglerne, efterfølgende blev drøftet mellem TDC og IT- og Telestyrelsen, herunder i mailkorrespondance i juli 2011, hvoraf det blandt andet fremgår, at reglen i § 19, stk. 4, ikke indeholder nye (lognings-)krav i forhold

til gældende ret, og at reglen i § 19, stk. 4, således ikke indebærer krav om opbevaring af opkaldslistor og underliggende taksttelegrammer ud over det antal dage, som, teleudbyderen vurderer, er forretningsmæssigt nødvendigt.

Det er høringsparternes opfattelse, at henvisningen til bogføringsloven i § 19, stk. 4 er misvisende, og at reglen derfor bør udgå ved den kommende revision af udbudsbekendtgørelsen. Høringsparterne anbefaler, at omtalen af § 19, stk. 4, udgår af lovudkastet.

Funktioner og faciliteter jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 5

Det fremgår af bemærkningerne (side 125), at *"Der kan også blive tale om krav om yderligere faciliteter [ud over de eksisterende faciliteter til forbrugskontrol] som f.eks. videresendelse af, eller adgang til, e-mails efter opsigelse af en aftale med en udbyder af internet tjenester, jf. teledirektivets bilag VI, del B, b". Endvidere fremgår det af artikel 115, stk. 2, at medlemsstaterne kan gå ud over listen over yderligere faciliteter i bilag VI, del A og B, for at sikre en højere forbrugerbeskyttelsesniveau."*

Høringsparterne bemærker hertil, at ethvert krav om yderligere faciliteter end de gældende vil få betydning for udbydernes processer og forretning, og at indførelse af krav om yderligere faciliteter vil medføre implementeringsomkostninger for udbyderne, som ikke er afspejlet i lovudkastet.

Generelt er det høringsparternes holdning, at det nuværende beskyttelsesniveau med de nuværende spærings- og forbrugskontrollerende faciliteter er fuldt ud tilstrækkeligt til at beskytte brugerne, og at indførelse af krav om yderligere faciliteter både *"fra listen"* og *"ud over listen"* kræver dybere analyse af behovet herfor. Særligt for så vidt angår dansk særregulering om faciliteter, der går *"ud over listen"*, er det høringsparternes opfattelse, at disse skal være velbegrundede.

Høringsparterne mener i øvrigt ikke, at der er behov for indførelse af regler om krav til *"videresendelse af eller adgang til e-mails efter opsigelse af en aftale med en udbyder af internetadgangstjeneste"*. Høringsparterne bemærker hertil, at der allerede i dag findes sådanne funktioner, som udbydes på markedsvilkår. Høringsparterne anmoder om, at omtalen af funktionen slettes fra lovbemærkningerne, idet forslaget ikke er baseret på en grundig analyse af markedet og behovet for en sådan funktion.

Tilgængelighed for personer med handicap jf. § 4, stk. 1, nr. 6-7

Lovudkastet indeholder regler om tilgængelighed for handicappede personer. Tilgængelighed kan forstås bredt, hvorfor høringsparterne foreslår, at der med fordel kan nedsættes en arbejdsgruppe, der kan finde løsninger på, hvordan disse regler skal gennemføres i praksis.

Klagebehandling jf. telelovens § 4, stk. 1, nr. 8

Det fremgår af bemærkningerne (side 128), at den foreslåede nye § 4, stk. 1, nr. 8, implementerer dele af direktivets artikel 25. Følgende fremgår af direktivet artikel 25:

"Artikel 25

Udenretslig bilæggelse af tvister

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale tilsynsmyndigheder eller anden kompetent myndighed med ansvar for, eller mindst ét uafhængigt organ med dokumenteret ekspertise inden for, anvendelsen af artikel 102 til 107 og artikel 115 er opført som alternativ tvistbilæggesinstans i overensstemmelse med artikel 20, stk. 2, i direktiv 2013/11/EU med henblik på at bilægge tvister mellem udbydere og forbrugere, der følger af dette direktiv, og som vedrører

gennemførelsen af aftaler. Medlemsstaterne kan udvide adgangen til alternative tvistbilæggelsesprocedurer, som denne myndighed eller dette organ fastlægger for andre slutbrugere end forbrugere, især mikrovirksomheder og små virksomheder.

2. Vedrører en tvist parter i forskellige medlemsstater, koordinerer disse deres indsats med henblik på at bilægge tvisten, uden at dette i øvrigt tilsidesætter direktiv 2013/11/EU."

Høringsparterne bemærker, at artikel 25 henviser til forbrugerklagedirektivet (direktiv 2013/11/EU), som er implementeret i dansk ret med forbrugerklageloven. Artikel 25 synes derimod ikke at indeholde hjemmel til videreførelse af de gældende regler om klagebehandling i udbudsbekendtgørelsens §§ 14-15.

Det fremgår af direktivets artikel 101, at "*Medlemsstaterne må ikke i national ret opretholde eller indføre bestemmelser om beskyttelse af slutbrugere, som afviger fra artikel 102-115, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser for at sikre et anderledes beskyttelsesniveau, medmindre andet fremgår*". Set i lyset af at direktivets artikel 102-115 er totalharmoniserede regler om beskyttelse af slutbrugere, foreslår høringsparterne, at der i bemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 1, nr. 8, redegøres nærmere for hjemmelsgrundlaget til den nye regel.

Erhvervskunder jf. telelovens § 4, stk. 2

Høringsparterne har noteret, at de forbrugerrettede oplysningskrav i direktivets artikel 102 samt reglerne om pakketilbud mfl. også gælder for mindre erhvervskunder. Mange mindre virksomheder kan have hjælp af større forbrugerbeskyttelse, men det kan resultere i mindre fleksibilitet i det tilbud de modtager. Høringsparterne lægger vægt på, at det skal være muligt efter aftale at fravige forbrugerkravene for de nævnte mindre erhvervskunder, for at sikre mulighed for at give virksomhederne et mere individuelt indrettet tilbud.

Høringsparterne bemærker desuden, at reglen i direktivets artikel 102, stk. 2, medfører, at udbyderen som noget nyt også er forpligtet til at opfylde ovennævnte oplysningskrav overfor små erhvervskunder (under 50 ansatte og under EUR 10 mio. i årlig omsætning eller balance), medmindre andet aftales udtrykkeligt med erhvervskunden. De gældende regler i udbudsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, om, at oplysningskrav mfl. som udgangspunkt gælder for alle erhvervskunder, medmindre dette fraviges i aftalen, skal derfor lempes i forbindelse med implementeringen af de nye totalharmoniserede regler, jf. direktivets artikel 101.

Høringsparterne foreslår, at grundlaget for den foreslåede regel om Energistyrelsens adgang til at dispensere fra kravene i § 4 beskrives nærmere i lovbemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 2, særligt set i lyset af, at reglerne i § 4 i vidt omfang udgør totalharmoniserede regler.

OTT-udbydere jf. telelovens §§ 4, stk. 3 og 4a, stk. 2

Høringsparterne foreslår en omskrivning af lovforslagsbemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 3, (side 130-131) og den foreslåede nye § 4a, stk. 2 (side 137), idet lovudkastet synes at rumme en række fejl. Høringsparterne bemærker følgende:

- Det kan angives, at bestemmelserne er nye, fordi udbydere af nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester ikke er omfattet af den gældende telelov.
- De to bestemmelser er ikke som anført bemyndigelsesbestemmelser, men derimod en direkte implementering af direktivets artikel 98.
- I det tredjesidste afsnit på side 130 skal der tilføjes et "*kun*".
- I det andensidste afsnit på side 130 bør "*samt udbydere af kommunikationsnet*" slettes.
- I det sidste afsnit på side 130, som fortsætter på side 131, er det uklart, hvad der menes, herunder hvorfor "*erhvervsmæssige udbydere*" nævnes.

- Det næstfølgende afsnit øverst på side 131 om begrundelsen for reglen i direktivets artikel 98 forekommer mærkværdigt og synes ikke understøttet i direktivets præambel.

Forsyningspligt jf. telelovens § 14

Danmark har samlet den bedste digitale infrastruktur i hele EU. Det viser EU-Kommissionens seneste DESI-måling, der sammenligner konnektiviteten på tværs af i EU-landene. Både dækningen med mobilt bredbånd og hurtige fastnetforbindelser ligger i den absolutte europæiske top. Mere end 93 pct. af alle danske husholdninger og virksomheder kan få hurtigt bredbånd med forbindelser på minimum 100 Mbit/s download og 30 Mbit/s upload (2019-tal), og udrulningsræset er i fuldt flor.

Bestemmelserne om forsyningspligten i telelovens §§ 14-19 implementerer direktivets artikel 84-92. Høringsparterne kvitterer for, at direktivets artikel 84 om adgang til 'tilstrækkelige bredbåndsiinternetadgangstjenester' og 'talekommunikationstjenester' på et fast sted implementeres fleksibelt med den foreslåede § 14, stk. 2, med henblik på at begrænse forsyningspligten, således at brugen af forsyningspligt kun skal være den sidste udvej, og at forsyningspligt således fremover kun skal anvendes, hvis tjenesterne ikke kan sikres gennem mindre indgribende foranstaltninger.

Høringsparterne forventer med udgangspunkt i ovenstående ikke, at brugen af den foreslåede nye bestemmelse om forsyningspligt på adgang til 'tilstrækkelige bredbåndsiinternetadgangstjenester' bliver relevant i Danmark.

Høringsparterne finder det desuden væsentligt, at antallet af forsyningspligttydelser løbende bliver reduceret i forbindelse med den teknologiske udvikling og markedets levering af tilsvarende ydelser.

Teknologineutralitet i forsyningspligten jf. telelovens § 14, stk. 2

Høringsparterne anmoder om, at lovforslagsbemærkningerne til den gældende § 14, stk. 2, om at leveringen af forsyningspligttydelserne (telefoni og bredbånd) kan ske teknologineutralt, gentages i bemærkningerne til den foreslåede nye § 14, stk. 2. Høringsparterne er opmærksom på, at spørgsmålet om teknologineutralitet er behandlet overordnet i den foreslåede nye § 1, stk. 2, nr. 3. TDC, som nuværende forsyningspligtudbyder, oplever imidlertid jævnligt, at slutkunder efterspørger og kræver faste forbindelser med henvisning til TDC's forsyningspligt på "et fast sted". Det er i disse tilfælde væsentligt, at forsyningspligtudbyderen fortsat kan henvise til præcise regler og lovforarbejder om teknologineutral levering.

Høringsparterne anmoder derfor om, at nedenstående gældende tekster fra lovforslagsbemærkningerne til den gældende § 14, stk. 2, tilføjes tilsvarende i bemærkningerne til den foreslåede nye § 14, stk. 2, om forsyningspligt.

"Til stk. 2

Den foreslåede bestemmelse opregner, hvilke konkrete ydelser der er omfattet af forsyningspligten. Leveringen af forsyningspligttydelserne er teknologineutral, hvilket betyder, at forsyningspligten kan opfyldes gennem levering via forskellige teknologier. Der indgår ikke nogen specifik angivelse af, hvilken underliggende infrastruktur der skal være tale om, idet dette principielt er uvedkommende for selve leveringen af forsyningspligttydelserne. Se også nærmere herom nedenfor under bemærkningerne til de enkelte numre."

"Til stk. 2, nr. 2

Forsyningspligten vedrørende en offentlig tilgængelig taletelefonitjeneste vil som udgangspunkt omfatte traditionel taletelefoni leveret via faste net (PSTN). Forpligtelsen vil dog også kunne opfyldes ved hel eller delvis levering af telefonitjenester via radiobaserede net, herunder eventuelt via mobilnet eller ved levering af telefoni via internettet."

Høringsparterne henstiller således til, at det præciseres og tydeliggøres i lovforslaget fx på side 138, at både 'taletelefon på et fast sted' og 'tilstrækkelig bredbåndsinternetadgangstjeneste på et fast sted' kan leveres teknologineutralt fx trådløst via wi-fi-løsninger eller via radioteknologier og mobile løsninger (mobiltelefon eller via mobilt bredbånd) naturligvis forudsat, at der er mobildækning på leveringsadressen.

Det bemærkes, at tilstrækkelig udendørs mobildækning på en adresse vil kunne benyttes til opfyldelse af forsyningspligtens krav om indendørs dækning ved brug af ekstern udendørs mobilantenne, som tilsluttes en indendørs router, som vil forøge den oplevede indendørs dækning og datahastighed. Høringsparterne kan således tilslutte sig det anførte i bemærkningerne (side 147) til den foreslåede § 14, stk. 6, om, at hvis forsyningspligtudbyderen vælger at levere med en mobil løsning, omfatter forsyningspligten levering med indendørs dækning. Også i denne sammenhæng er det væsentligt, at det fremgår tydeligt af lovforslagsbemærkningerne, at forsyningspligt på såvel telefoni som bredbånd til et fast sted kan opfyldes teknologineutralt, herunder ved brug af trådløse løsninger.

Forsyningspligt på tilstrækkeligt bredbånd jf. telelovens § 14, stk. 2, nr. 2

Forslaget til § 14, stk. 2, nr. 2, giver mulighed for at indføre forsyningspligt på en tilstrækkelig bredbåndsinternetadgangstjeneste. Direktivets artikel 84, stk. 3, anviser, at den tilstrækkelige bredbåndsinternetadgangstjeneste skal være i stand til at levere den båndbredde, der er nødvendig "for mindst at understøtte det minimum af tjenester, der er fastsat i direktivets bilag V". I direktivets bilag V fremgår en række basale tjenester, så som e-mail, søgemaskiner, e-aviser, jobsøgning, netbank, mv. Høringsparterne mener, at det af lovbemærkningerne tydeligere bør fremgå, at det er direktivets bilag V, der henføres til, når der skrives 'en tilstrækkelig bredbåndsinternetadgangstjeneste'.

I direktivets artikel 84, stk. 3 og betragtning 214 (og ikke betragtning 215 som anført i lovudkastet på side 141) fremgår det desuden, at det er op til medlemsstaterne, under hensyntagen til BEREC's rapport om bedste praksis, at definere den tilstrækkelige bredbåndsinternetadgang i lyset af de nationale forhold med henblik på at muliggøre et tilstrækkeligt niveau af social inklusion og deltagelse i den digitale økonomi og det digitale samfund.

I bemærkningerne til loven fremgår det desuden, at der indføres hjemmel til at fastsætte forsyningspligt på "basalt bredbånd", mens der i den konkrete bestemmelse skrives "tilstrækkeligt bredbånd". Høringsparterne opfordrer til, at det gøres tydeligt, både i den konkrete bestemmelse og i lovbemærkningerne, at det er tale om en *tilstrækkelig internetadgangstjeneste*, der er nødvendig for at give adgang til *basale internet tjenester* medfør direktivets bilag V.

Høringsparterne noterer med interesse lovudkastets gennemgang (side 140) af de downloadhastigheder, som andre EU-lande har fastlagt som niveau for en tilstrækkelig internetadgangstjeneste, som i de fleste tilfælde er 1-2 Mbit/s download. Høringsparterne er enig i, at dette niveau er tilstrækkeligt til at opfylde slutbrugernes adgang til de tjenester og internetfunktioner, som er oplistet i bilag V til direktivet, og høringsparterne bemærker, at sådanne hastigheder ofte vil kunne opnås via 3G-/UMTS-mobildækning. Høringsparterne konstaterer, at der i Danmark ifølge bredbåndskortlægningen er 98-99 pct. 3G-/UMTS-dækning for alle mobilnet og 100 pct. 3G-dækning med mindst ét mobilnet på alle adresser i Danmark.

Den kommende vurdering af behovet for forsyningspligt

Høringsparterne finder det naturligt, at overvejelser om, hvorvidt lovhjemlen til at fastsætte forsyningspligt på bredbånd skal anvendes, foretages grundigt i forbindelse med Energistyrelsens igangværende arbejde med en dækningsstrategi. Som led heri finder høringsparterne det væsentligt, at udrulningen af teleinfrastruktur og levering af tjenester til slutbrugere sker på markeds-mæssige vilkår, som det tillige fremgår af

teleforliget. Det er afgørende for, at teleudbyderne kan fastholde et højt investeringsniveau. Det må dog erkendes, at der vil være nogle få områder og adresser, hvor markedet ikke vil være i stand til at levere tjenester på sædvanlige markedsmæssige vilkår. Høringsparterne har stor forståelse for, at man fra politisk side har et ønske om at skubbe på udviklingen, men man bør være varsom med tiltag, der griber ind i markedet. Derfor finder høringsparterne det særligt væsentligt, at en eventuel fastsættelse af forsyningspligt for bestemte ydelser, herunder på bredbånd, vil bero på en specifik analyse af, om ydelserne leveres eller kan leveres på anden vis, herunder på markedsmæssige vilkår eller gennem andre offentlige politikredskaber (fx bredbåndspuljer eller statslige udbud). Således bør en eventuel forsyningspligt på bredbånd, jf. § 14, stk. 2, nr. 2, forstås som en sidste udvej, som det tillige fremgår af lovforslagets specifikke bemærkninger, hvor det fremgår, at *"forsyningspligt på adgang til en tilstrækkelig bredbåndsinternetaadgangstjeneste vil alene skulle anvendes, hvor markedet ikke kan levere, og kun hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke kan anvendes"* (side 142 og 144).

I forlængelse heraf finder høringsparterne det ikke hensigtsmæssigt, at forsyningspligten, værende det sidst mulige redskab, skal bære på politisk instruktion fra den relevante ressortminister i medfør af § 14, stk. 2-4, hvortil det fremgår af lovbemærkningerne (side 42), at *"det er klima-, energi-, og forsyningsministeren, der skal afklare, om indførelse af forsyningspligt er det rette værktøj, samt de nærmere vilkår for pligten"*. Høringsparterne finder det afgørende, at en uafhængig instans, foretager denne analyse og vurdering, herunder fx hvad der udgør en overkommelig pris, udpegning af forsyningspligtig operatør mv., dels fordi det anses som værende det sidst mulige redskab, og dels taget i betragtning den i lovbemærkningerne (side 142) omtalte *"risiko for konkurrenceforvridning ved at indføre forsyningspligt på bredbånd"*. På den baggrund anbefaler høringsparterne, at dette ansvar påhviler Erhvervsstyrelsen, der tillige bærer det konkurrencespecifikke sektoransvar på teleområdet.

Forsyningspligt på handicaptjenester jf. telelovens § 14, stk. 2, nr. 3

Høringsparterne anbefaler, at den foreslåede nye § 14, stk. 2, nr. 3, udgår.

Høringsparterne er opmærksomme på direktivets artikel 85, stk. 4, om foranstaltninger med henblik på at sikre tilgængelighed for personer med handicappede. Høringsparterne vurderer, at artikel 85, stk. 4, bør læses i sammenhæng med tilgængelighedsdirektivet (2019/882), som er vedtaget efterfølgende teledirektivet, og som implementeres generelt med den foreslåede nye § 4, stk. 1, nr. 6-7 i teleloven. Hvis der derudover er behov for videreførelse af de nuværende forsyningspligtige handicaptjenester eller indførelse af nye, er det høringsparternes opfattelse, at sådan forsyningspligt bør fastsættes enten med hjemmel i den foreslåede nye § 14, stk. 3, om videreførelse af de hidtidige forsyningspligtgydelser (med sektorfinansiering) eller med hjemmel i den foreslåede nye § 14, stk. 4 om "andre ydelser" (med statsfinansiering). Derimod bør den ikke foretages med hjemmel i den foreslåede nye § 14, stk. 2, som udgør hjemmelsgrundlag for implementering af direktivets artikel 84 om eventuel forsyningspligt på bredbånd og telefoni (med sektorfinansiering).

TDC – den nuværende forsyningspligtudbyder – oplyser, at behovet for at opretholde de nuværende forsyningspligtige handicaptjenester snarest muligt bør analyseres, idet færre og færre personer anvender disse tjenester, og forbruget er faldet ganske væsentligt siden tjenesternes etablering, som for flere af tjenester ligger tilbage i 1990'erne. Samtidig findes der i dag mange tjenester på markedet, herunder flere OTT-tjenester, som i vidt omfang svarer til de nuværende forsyningspligtige handicaptjenester. De forsyningspligtige handicaptjenester omfatter i dag følgende:

- Webbaseret teksttefontjeneste for døve, mfl. (chattjeneste).
- Et døgnåbent formidlingscenter i tilknytning til den webbaserede teksttefontjeneste med telefonist, der "oversætter" fra skrift til tale (formidler også 112-kald).

- Rabat på et YouSee bredbåndsabonnement for døve, mfl. (bredbånd til prisen for et PSTN-abonnement).
- Opkald til 118 og automatisk gennemstilling til reduceret pris for blinde, mfl. (kan bruges fra alle teleselskaber med mulighed for særlig samtrafikafregning)

Dertil kommer, at det er forbundet med væsentlige omkostninger at opretholde og drive disse tjenester, som er underlagt sektorfinansiering. Henset til det væsentligt faldende forbrug og de kommercielle alternativer, vurderer høringsparterne, som udgangspunkt, at der ikke længere er grundlag for at opretholde forsyningspligten på de nuværende forsyningspligtudbydere til nærmere grupper af personer med handicap. Det er desuden høringsparternes opfattelse, at eventuel fortsat forsyningspligt på disse tjenester ved den kommende udpegning af ny forsyningspligt i 2022 bør ske efter bestemmelsen i den foreslåede nye § 14, stk. 4, om statsfinansiering.

Høringsparterne ser frem til at bidrage konstruktivt til evalueringen af den samlede forsyningspligt, herunder på handicaptjenester, inden denne igen sendes i udbud i 2022.

Forsyningspligt på taletelefoni jf. telelovens § 14, stk. 2, nr. 1

Høringsparterne bemærker, at ordlyden *"elektronisk talekommunikationstjeneste på et fast sted"* bør ændres til *"talekommunikationstjeneste på et fast sted"* i den foreslåede nye § 14, stk. 2, nr. 1, således at ordlyden er i overensstemmelse med direktivets artikel 85.

Høringsparterne anmoder om, at det præciseres i bemærkningerne til den foreslåede § 14, stk. 2, nr. 1, at forsyningspligt på taletelefoni ved eventuelt kommende ny udpegning af forsyningspligtudbydere (2023 og fremefter) kun omfatter levering af abonnementer til de adresser, hvortil en udbyder normalt ikke ville tilbyde levering. Sådanne abonnementer kan passende kaldes *"forsyningspligtabonnementer"*. Forsyningspligten er således efter høringsparternes opfattelse en leveringspligt, som kun bliver aktuelt, hvis der ikke findes udbydere i markedet, der ønsker at levere til adressen på almindelige markedsvilkår.

Tilsvarende kan eventuel forsyningspligt på en tilstrækkelig bredbåndsinternetadgangstjeneste også kun omfatte levering til de adresser, hvortil en udbyder normalt ikke ville tilbyde levering.

Høringsparterne anmoder om, at det omvendt præciseres i bemærkningerne til den foreslåede nye § 14, stk. 2, nr. 1, at eksisterende standardabonnementer på telefoni, som allerede er leveret af forsyningspligtudbydere forud for eventuelt kommende ny udpegning af forsyningspligtudbydere, *ikke* er omfattet af forsyningspligten, idet sådanne standardabonnementer også ville være leveret af forsyningspligtudbyderen uden at være pålagt forsyningspligt.

Det er således kun de underskudsgivende telefoni- og bredbåndsabonnementer, der ikke kan leveres på normale vilkår, der med rette kan betegnes som omfattet af forsyningspligten, også jf. direktivets bilag 7 samt EU-domstolens præjudicielle afgørelse i TDC-sagen fra 2016 om finansiering af forsyningspligten på maritime nød- og sikkerhedstjenester (C-327/15), som omtalt nedenfor.

Standardabonnementer på basal taletelefoni er omtalt i lovudkastet på side 139. Af ovennævnte grunde anmoder høringsparterne om, at teksten ændres fra *"standardabonnement"* til *"forsyningspligtabonnement"*.

Underskudsfinansiering via indtægter fra standardabonnementer

Høringsparterne anmoder desuden om, at det præciseres i lovforslaget om de nye forsyningspligtregler, at ved beregning af forsyningspligtudbyderens nettoomkostninger ved forsyningspligten med henblik på under-

skudsfinansiering, jf. direktivets bilag 7, kan forsyningspligtudbyderens indtægter ved udbud af standard-abonnementer på telefoni og øvrige tjenester ikke modregnes ved opgørelsen. Præciseringen kan fx ske i bemærkningerne til § 18, jf. lovudkastets § 1, nr. 11.

Det er således kun de underskudsgivende telefoni- og bredbåndsabonnementer, der skal indregnes ved opgørelsen af underskuddet ved varetagelsen af forsyningspligten, jf. EU-domstolens afgørelse i TDC-sagen fra 2016 om finansiering af forsyningspligten på maritime nød- og sikkerhedstjenester, hvor følgende fremgår (C-327/15, præjudiciel forelæggelse om beregning af omkostningerne ved forsyningspligten, præmis 72):

"[...] forsyningspligt direktivet skal fortolkes således, at det er til hinder for nationale bestemmelser, i medfør af hvilke en udpeget virksomheds nettoomkostninger ved varetagelsen af en forsyningspligt udgøres af forskellen mellem samtlige indtægter og samtlige omkostninger, der er forbundet med varetagelse af den pågældende ydelse, herunder de indtægter og omkostninger, som virksomheden også ville have haft uden at være pålagt forsyningspligt".

Kvalitetskrav til standardabonnementer jf. telelovens § 15, stk. 1, nr. 3

Høringsparterne henstiller, at den gældende § 15, stk. 1, nr. 3, ophæves.

Ifølge de gældende vilkår for TDC's varetagelse af forsyningspligt på telefoni for perioden 2017-2022 er samtlige TDC's standardabonnementer på telefoni (PSTN) omfattet af den gældende forsyningspligt. Baggrunden herfor har blandt andet været, at telemyndighederne hidtil har fundet behov for at fastsætte kvalitetskrav og modtage årlige kvalitetsindberetninger om leveringstider og fejlretningstider for TDC's PSTN-tjeneste.

Høringsparterne foreslår, at den nuværende byrdefulde og administrativt tunge ordning, hvor Energistyrelsen løbende modtager kvalitetsindberetninger om leveringstider og fejlretningstider for forsyningspligtudbyderens standardabonnementer på telefoni (PSTN), udgår med øjeblikkelig virkning, når lovforslaget træder i kraft den 21. december 2020.

Abonnementsvilkår om kompensation og sikkerhedsstillelse jf. telelovens § 15, stk. 1, nr. 1

Høringsparterne henstiller, at den gældende § 15, stk. 1, nr. 1, ophæves.

Høringsparterne finder, at de administrativt byrdefulde og helt unødvendige danske særregler om krav til indholdet af forsyningspligtudbyderens abonnementsvilkår bør udgå. Kravene omfatter pt., (1) at vilkår om sikkerhedsstillelse skal være udtømmende for forsyningspligtabonnementer, og (2) at forsyningspligtudbyderen skal yde kompensation på 300 kr. til PSTN-kunderne, hvis fejlretningstider og leveringstider, som Energistyrelsen har fastsat efter ovennævnte særlige kvalitetskrav for forsyningspligtudbyderens standardabonnementer på telefoni, ikke opfyldes.

Høringsparterne bemærker, at de særlige krav til indholdet af forsyningspligtudbyderens abonnementsvilkår synes at være i modstrid med direktivets artikel 101 om totalharmonisering, hvormed medlemsstaterne ikke må opretholde bestemmelser om beskyttelse af slutbrugere, som afviger fra artikel 102-115. Høringsparterne foreslår derfor, at kravene hertil udgår med øjeblikkelig virkning, når lovforslaget træder i kraft den 21. december 2020

Forsyningspligt på nummeroplysningstjenester jf. teleloven § 14, stk. 3

Forsyningspligten på nummeroplysning omfatter pt. følgende tjenester, jf. forsyningspligtbekendtgørelsens §§ 7 og 8:

- En landsdækkende nummeroplysningstjeneste (opkaldsbaseret/118).

- En udtømmende nummerfortegnelse (webbaseret 118-database), der indeholder samtlige numre i den danske nummerplan inkl. hemmelige numre.
- En landsdækkende nummeroplysningstjeneste til handicappede med automatisk gennemstilling til de søgte numre.

De hemmelige numre i forsyningspligtudbyderens landsdækkende nummeroplysningstjeneste indsamles alene til brug for den offentlige alarmtjeneste, politiet, retterne, kriminalforsorgen og restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. telelovens § 31, stk. 6, til brug for de nævnte myndigheders stedbestemmelse af alarmopkald 112 fra fastnettelefoner, politimæssig efterforskning eller telefonforkyndelse.

Høringsparterne bemærker, at i det omfang der findes fuld konkurrence på webbaseret nummeroplysning, mens efterspørgslen efter opkaldsbaseret nummeroplysning er nedadgående, kan der opstå en situation, hvor forsyningspligt på nummeroplysning i den nuværende form udgår, og der alene resterer et behov for at ovennævnte myndigheder har adgang til en udtømmende nummerfortegnelse inklusive hemmelige numre.

Hvis der opretholdes en forsyningspligt på udtømmende nummerfortegnelse alene med henblik på opfyldelse af myndighedernes behov, er det høringsparternes opfattelse, at sektorfinansiering af en sådan forsyningspligt ikke er rimelig. Det er høringsparternes opfattelse, at en eventuel forsyningspligt på en udtømmende nummerfortegnelse alene til brug for myndigheder bør statsfinansieres og derfor bør fastsættes efter reglerne i den foreslåede nye § 14, stk. 4, jf. direktivets artikel 92 om supplerende obligatoriske tjenester.

Forsyningspligt på andre ydelser jf. telelovens § 14, stk. 4

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede § 14, stk. 4, at der er tale om en videreførelse af telelovens § 14, stk. 3, som ifølge lovforslagsbemærkningerne til den gældende § 14, stk. 3, hidtil alene har været hjemmelsgrundlag for de nu ophævede regler om forsyningspligten på maritime nød- og sikkerhedstjenester samt for udvidelse af forsyningspligten *"i overensstemmelse med eventuelle fremtidige udvidelser af forsyningspligtdirektivet"*.

I bemærkningerne til den foreslåede § 14, stk. 4, er imidlertid anført følgende afslutningsvis på side 144: *"Det foreslås med bestemmelsen, at klima-, energi- og forsyningsministeren fortsat vil have hjemmel til at indføre andre forsyningspligttydelser, således at man i Danmark vil kunne indføre forsyningspligt i overensstemmelse med internationale forpligtelser eller på baggrund af nationale behov."*

Den foreslåede nye § 14, stk. 4 indeholder dermed en åben mulighed for, at ministeren frit kan udvide området for forsyningspligt. Høringsparterne finder det særdeles betænkeligt at ændre ved det gældende udgangspunkt om, at forsyningspligten fastsættes enten ved lov eller som følge af EU-regulering.

Høringsparterne anmoder om, at tilføjelsen om *"nationale behov"* enten slettes, eller at det alternativt tilføjes, at indførelse af eventuelle nye forsyningspligttydelser på baggrund af nationale behov fuldt ud vil blive statsfinansieret, jf. landsrettens afgørelse i 2018 i sagen om forsyningspligt på maritime nød- og sikkerhedstjenester.

Den foreslåede § 14, stk. 5 og 6 – krydshenvisninger

Det bemærkes, at de foreslåede § 14, stk. 5 og 6, om henholdsvis reduktion af forsyningspligttydelse og omfanget af forsyningspligttydelser mangler henvisning til den foreslåede nye § 14, stk. 3, om forlængelse af eksisterende forsyningspligttydelser (nummerfortegnelse). Det vil være hensigtsmæssigt, at der også i forhold til forsyningspligt på nummerfortegnelse og nummeroplysning findes hjemmel til fastsættelse af regler om reduktion og indhold af forsyningspligten. Fx vil der kunne opstå behov for at ophæve forsyningspligten på

opkaldsbaseret nummeroplysning, uden samtidig af ophæve forsyningspligten på selve nummerfortegnelsen.

Rettighedssubjekt j. telelovens § 14, stk. 6, nr. 4

Den foreslåede hjemmelsbestemmelse i § 14, stk. 6, nr. 4, giver mulighed for at fastsætte nærmere regler for, hvorvidt forsyningspligten skal gælde for forbrugere, mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder samt nonprofitorganisationer eller alle slutbrugere – herunder også store erhvervskunder. I direktivets artikel 84, stk. 1, er udgangspunktet imidlertid, at eventuelt forsyningspligt på telefoni og bredbånd kun gælder for forbrugere. Derudover foreskriver direktivets artikel 84, stk. 5, at, *"Medlemsstaterne kan udvide anvendelsesområdet for denne artikel til også at omfatte slutbrugere, der er mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder samt nonprofitorganisationer"*. Høringsparterne anmoder på den baggrund om, at sidste led i den foreslåede § 14, stk. 6, nr. 4, slettes, idet forsyningspligt til *"alle slutbrugere"* efter høringsparternes opfattelse vil indebære en overimplementering af direktivets bestemmelse.

Herudover bemærker høringsparterne, at det ikke er proportionalt, at forsyningspligten skal gælde for fx sommerhusadresser og/eller mikro-, små og mellemstore virksomheder. Selvom dækning med digital infrastruktur til virksomheder er helt afgørende for dansk konkurrenceevne, har Danmark, som anført tidligere, en 100 pct. mobildækning, når det gælder mobiltale og datahastighed på 5/1 Mbit/s for mindst fire mobiloperatører. Tilmed eksisterer allerede i dag en lang række kommercielle tilslutningsmuligheder, som er tilgængelige for mikro-, små og mellemstore virksomheder.

Det sidste afsnit i lovudkastets bemærkninger til den foreslåede §§ 14, stk. 6, nr. 4, har følgende ordlyd: *"Ændringen skyldes, at også slutbrugere, der er mikrovirksomheder, små virksomheder samt almennyttige organisationer, bør opfattes som forbrugere og skal beskyttes på linje med disse"*. Høringsparterne anmoder om, at afsnittet slettes, idet bemærkningen efter høringsparternes opfattelse hverken er korrekt eller har støtte i direktivet.

Det bemærkes, at spørgsmålet om, hvilke typer af kunder der skal være berettiget til forsyningspligtydelser for så vidt angår de eksisterende forsyningspligtydelser per 2017 er reguleret i den gældende § 16, stk. 1, som fastslår, at forsyningspligtydelser skal leveres *"til enhver, der anmoder herom"*. Der bør derfor ske en konsekvensrettelse i telelovens § 16.

Retten til forsyningspligtydelser

Der findes i dag netværksudbydere, der leverer adgang til et eller flere fastnet, men ingen fastnet udbydes landsdækkende. Flere mobilnet udbydes landsdækkende – dog med enkelte "huller" i mobildækningen. Ved udstedelse af frekvenstilladelser er sikringen af dækning i mange af disse dækningshuller fordelt på de enkelte mobilnetudbydere gennem dækningsforpligtelser med henblik på, at flest mulig adresser i Danmark er dækket af mindst ét mobilnet.

Idet forsyningspligten på både 'talekommunikationstjenester' og 'tilstrækkelig bredbåndsinternetadgang' fastsættes teknologineutralt, vil adresser uden eksisterende fastnetinfrastruktur oftest blive forsynet via mobil løsninger – mobiltelefoni eller mobilt bredbånd.

Høringsparterne foreslår på den baggrund, at det afspejles i lovforslaget, at ministeren ved eventuel kommende forsyningspligt på 'talekommunikationstjenester' og 'tilstrækkelig bredbåndsinternetadgang' kan fastsætte regler eller vilkår om, at slutbrugeres anmodning om forsyningspligtabonnementer gøres betinget af, at der ikke på leveringsadressen findes adgang til hverken faste net eller mobildækning via mindst ét mobilnet. Slutkunder skal således som udgangspunkt afdække mulighederne for levering via eksisterende

net og vælge blandt de tjenesteudbydere, som aktuelt kan levere til adressen. Kun hvis ingen udbydere kan levere på adressen, vil det være relevant, at slutbrugeren kan påberåbe sig forsyningspligt.

Pligtsubjekt

Efter opsplitningen af den nuværende forsyningspligtudbyder (TDC) i et netværksselskab, der kun sælger engrosydelser (TDC Net A/S) og tjenesteselskab/kundeselskab, der udbyder tjenester til slutkunder (Nuuday A/S), findes der ikke længere udbydere i Danmark, der landsdækkende udbyder både tjenester og netadgang via faste forbindelser.

Hvis forsyningspligten mod høringsparternes anbefaling ovenfor udvides til at omfatte adresser, hvor der i forvejen findes faste net eller mobildækning, er det vigtigt at være opmærksom på, at for de primært adgangsbaserede forsyningspligtjenester, som for eksempel bredbånd, finder den væsentligste del af tjenesteudbuddet sted i engrosledet og dermed udbydes af infrastrukturselskaber.

Tjenesteudbyderen i detaileddet har naturligvis også en andel i produktionen, men typisk er der tale om en mindre del af værdikæden i forhold til forsyningspligtjenesterne, og der vil typisk være et marked med stor konkurrence og et højt tjenesteudbud, når først der er etableret infrastruktur med åben adgang.

Høringsparterne skal derfor anmode om, at det præciseres i lovteksten, at forsyningspligt både kan pålægges tjeneste-/kundeselskaberne og infrastrukturselskaberne.

I denne sammenhæng bemærkes det, at det er u hensigtsmæssigt, at ikke alle netværk er åbne. Hvis forsyningspligten i en konkrete situation alene vil blive pålagt en tjenesteudbyder uden den relevante adgangsinfrastruktur, skal høringsparterne derfor anbefale, at der fastsættes bestemmelser, som forpligter netværksejer, der ejer det netværk, der aktuelt er tilsluttet – passivt eller aktivt – til en leveringsadresse, til at levere netværksydelser engros til forsyningspligtudbyderen til brug for opfyldelsen af forsyningspligten, uanset om netværksejeren og forsyningspligtselskabet på forhånd har indgået aftale om engrosadgang til netværksejers net. Derudover bør det sikres, at forsyningspligtudbyderens (detailelskabet) i en sådan situation frit kan fastsætte detailprisen for forsyningspligtabonnementet, så forsyningspligtudbyderens omkostninger til netværksejeren kan dækkes ind.

Underskudsfinansiering

Høringsparterne vurderer, at der kun er ganske få adresser i Danmark, hvor levering af 'talekommunikations-tjenester' og 'tilstrækkelig bredbåndsinternetadgang' ikke kan ske via enten faste net eller et mobilnet. Høringsparterne anbefaler, at finansieringen af levering til sådanne sjældne adresser sker ved statsfinansiering eller andre tilsvarende offentlige politikredskaber, jf. artikel 90 og bilag 7, del B i direktivet, med henblik på at en eller flere geografiske forsyningspligtudbydere enkelt kan opnå finansiering ved levering af forsyningspligttydelser, som ikke kan tilbydes på normale forretningsmæssige vilkår. En sådan model uden sektorfinansiering vil samtidig sikre, at forsyningspligt ikke bliver en adgangsbarriere for små lokale udbydere.

Til støtte for høringsparternes anbefaling henvises til præambelbetragtning 229:

”(229)

Markedet har en ledende rolle at spille for at sikre, at bredbåndsinternetadgang med en stadigt stigende kapacitet er tilgængelig. I områder, hvor markedet ikke vil levere, forekommer andre offentlige politikredskaber til fremme af tilstrækkelig bredbåndsinternetadgangsforbindelser i princippet mere omkostningseffektive og mindre markedsforvridende end pålæggelse af forsyningspligt, og der kunne benyttes finansielle instrumenter såsom dem, der er tilgængelige

under Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og Connecting Europe-faciliteten, anvendelse af offentlige midler fra de europæiske struktur- og investeringsfonde, tilknytning af dækningsforpligtelser til brugsrettigheden til radiofrekvenser til støtte for udrulning af bredbåndsnet i områder, der er mindre tætbefolkede, og offentlige investeringer i overensstemmelse med EU's statsstøtteregele.

Takstvalgsordninger til forbrugere med lav indkomst (den foreslåede nye § 17, stk. 4)

Høringsparterne protesterer over den foreslåede § 17, stk. 4, som efter sin ordlyd og lovforslagsbemærkningerne hertil synes at give hjemmel til at pålægge samtlige udbydere af talekommunikationstjenester og tilstrækkelige bredbåndsinternetadgangstjenester at tilbyde disse tjenester til samme listepreiser overalt i Danmark. Den foreslåede bestemmelse går dermed langt videre end den bagvedliggende artikel 85, stk. 2, i direktivet.

Henset til det lave danske prisniveau for (mobil)telefoni og basale bredbåndstjenester, foreslår høringsparterne, at bestemmelsen i artikel 85, stk. 2, implementeres simpelt i dansk ret gennem offentligt finansierede støtteordninger, som nævnt i artikel 85, stk. 2, 2. afsnit. Høringsparterne foreslår konkret, at artikel 85, stk. 2, implementeres simpelt ved at udforme en regel i teleloven, der kort bemyndiger ministeren til at udstede regler, der implementerer artikel 85, eller alternativt at artikel 85 gengives direkte.

Kommende evaluering af forsyningspligten

Høringsparterne ser frem til at bidrage konstruktivt til den kommende evaluering af forsyningspligten, der skal fastsætte de nærmere rammer for forsyningspligten efter 2022 i løbet af 2021, herunder hvilke tjenester der er behov for på handicap-, bredbånds- og nummerfortegnelsesområdet.

Machine-to-machine (M2M) kommunikation jf. telelovens §§ 19 og 26 a

Lovforslaget indeholder en række ændringer til de nuværende nummeradministrationsregler. Formålet med nummeradministrationsreglerne er at sikre effektiv administration og ikke mindst brug af nummerressourcer, fordi de kan være en begrænset ressource. I nummeradministrationen indgår også bestemmelser om portering af telefonnumre (MSISDN) ved skifte af teleudbyder.

Sammenfattende vurderer høringsparterne, at en gradvis international harmonisering er den eneste farbare vej på M2M-områder. Danmark bør ikke gå enegang med en M2M-lovgivning baseret på vilkårlighed og diskrimination af danske udbydere i en konkurrence, der ubestrideligt er international. Erfaringen hos høringsparterne er, at de virksomheder, der efterspørger M2M-løsninger udmærket forstår udfordringerne og forstår at indrette sig herefter i forbindelse med aftaleindgåelse. Eventuelle udfordringer i forbindelse med større offentlige udbud bør på tilsvarende vis også relativt enkelt kunne løses ved, at der fremover kan stilles specifikke krav til leverandører allerede i forbindelse med udbuddet af disse løsninger.

Udbud af numre til andre teletjenester end interpersonelle tjenester uden for Danmark jf. § 21

Den foreslåede tilføjelse til telelovens § 21, stk. 2, nr. 6, giver i henhold til bemærkningerne "mulighed for at implementere teledirektivets artikel 93, stk. 4, om at udbyde nummerserier, som kan bruges til andre elektroniske kommunikationstjenester end interpersonelle kommunikationstjenester uden for Danmark i bekendtgørelse om den samlede danske nummerplan nummerbekendtgørelsen), jf. bekendtgørelse nr. 425 af 14. april 2011 med senere ændringer."

Det fremgår videre af bemærkningerne: at "[f]or effektivt at fremme den frie bevægelighed for varer, tjenesteydelser og personer inden for Unionen bør det være muligt at anvende visse nationale nummerressourcer

på en ekstraterritorial måde, dvs. uden for Danmark, til andre elektroniske kommunikationstjenester end interpersonelle kommunikationstjenester. Den foreslåede bestemmelse imødekommer derfor dette ved at sikre udbud af nummerserier, som kan anvendes til M2M-kommunikationstjenester uden for Danmark.”

Der er i dag ingen regulering af, hvilke nummerserier der kan anvendes til M2M uden for Danmark, hvilket efter høringsparternes opfattelse giver god mening i forhold til at fremme den frie bevægelighed for tjenester udbudt af danske operatører. Teledirektivets artikel 93, stk. 4, lægger ikke op til en indskrænkning af denne praksis, men er derimod tiltænkt som et supplement, der yderligere kan styrke en sådan praksis.

Af bemærkningerne fremgår også, at hjemlen fremover vil blive anvendt til sætte begrænsninger for anvendelse af danske numre udenfor Danmark, hvor *”bestemmelse[n] have den konsekvens, at udbydere af M2M-kommunikationstjenester, som i dag anvender danske 8-cifrede nummerserier, ikke længere vil kunne få tildelt 8-cifrede nummerserier til anvendelse af M2M-kommunikationstjenester uden for Danmark.”* Høringsparterne anser dette for overimplementering af direktivet, som i givet fald kan have vidtrækkende konsekvenser for det danske telemarked. At dømme ud fra bemærkningerne har ingen af disse konsekvenser været overvejet i forbindelse med det lovforberedende arbejde.

Når slutbrugere køber et mobilabonnement i Danmark, er der, så længe almindelige standardiseringskrav til terminaludstyret er opfyldt, som udgangspunkt ikke restriktioner på anvendelse af abonnementet til tale, sms og datakommunikation. Slutbrugeren har således meget frie rammer til at anvende abonnementet til fx P2P-kommunikation, adgang til bredbånd eller at indsætte SIM-kortet i M2M-enhed i hjemmet eller i virksomheden. I det omfang abonnementet indeholder roaming, kan slutbrugere også frit vælge at tage terminaler, inklusiv M2M-enheder, med til udlandet. I praksis betyder dette, at alle danske teleudbydere i dag udbyder M2M-kommunikationstjenester ved anvendelse af 8-cifrede nummerserier både i Danmark og uden for Danmark.

En håndhævelse af et generelt forbud mod anvendelse ottecifrede nummerserier til udbud af M2M-kommunikationstjenester uden for Danmark vil enten kræve, at udbydere fremover udelukkende anvender 12-cifrede numre til alle kunder, eller at håndhævelsen bliver baseret på overvågning af anvendelsen af terminaler, hvilket ikke er en opgave, som udbyderne har mulighed for at påtage sig, da det synes at være i klar modstrid med gældende regler om e-databeskyttelse og netneutralitet.

Høringsparterne mener desuden, at der vil være udfordringer i lande uden for Danmark i forhold til fuld funktionel understøttelse af 12-cifrede numre, hvilket vil være en forudsætning for at bruge fx 37-nummerserien. Denne begrænsning kan derfor risikere at blive et konkurrencemæssigt problem for danske operatører, da de ikke vil kunne konkurrere på lige vilkår med udenlandske operatører af M2M-kommunikationstjenester uden for Danmark, som også kan bruge fx ottecifrede nummerserier.

Der er ikke på tværs af hverken EU eller resten af verden endnu sket en harmonisering af anvendelsen af 12-cifrede numre med undtagelse af databaseret kommunikation. Eksisterende M2M-løsninger er fortsat i betydelig udstrækning baseret på SMS-kommunikation, og der er ligeledes ofte behov for at en supplerende understøttelse af talebaseret kommunikation. Som eksempel herfor kan nævnes, at hvis en dansk operatør indgår en aftale med en dansk bilproducent om levering af M2M-løsning, vil der formentligt være behov for, at denne løsning kan anvendes i hele verden og ikke kun i Danmark. Der er ydermere et krav om, at alle nye biler skal være udstyret med det 112-baserede eCall-system, hvor der oprettes forbindelse til nærmeste alarmcentral via både tale- og datalink. Det er vigtigt, at man i den forbindelse kan sikre universal understøttelse, og dette udelukker i dag anvendelsen af 12-cifrede numre. Et andet eksempel kunne være en dansk producent af elevatorer til det internationale marked, hvor der tillige vil være behov for at kunne supplere

et datalink med taleadgang, når alarmen i elevatoren har været brugt. Igen vil anvendelsen af 12-cifrede numre ikke være anvendeligt til at understøtte løsningen uden for Danmark.

Høringsparterne har forståelse for behovet for at beskytte nummerressourcerne, men i praksis at afskære danske teleudbydere fra at konkurrere om levering af M2M-kommunikationsløsninger uden for Danmark ses ikke at være proportionel i forhold til problemets reelle omfang. Høringsparterne mener således ikke, at anvendelsen af de ottecifrede numre vil være specielt stor, da nummerafgiften er mange gange højere end for 12-cifrede numre. Den højere pris vil i praksis afholde udbydere fra at benytte ottecifrede numre, med mindre det er nødvendigt for at understøtte krav til funktionalitet. Dertil kommer, at mange M2M-tjenester i dag ikke benytter E.164-numre, men fx IPv6-numre eller private nummerserier.

Oplysningspligt om muligheden for trådløst skifte af M2M-udbyder og bemyndigelse til at fastsætte regler om sikring af trådløst skifte af M2M-udbyder jf. § 26 a

Høringsparterne mener, at de forslåede bestemmelser i medfør af § 26, stk. 1 og 2, sammenblander trådløst skifte af udbyder uden skifte af SIM-kort med selve nummerporteringen af abonnementsnumre i forbindelse med skifte af udbyder. Disse forhold har i realiteten intet med hinanden at gøre.

Hvis det er hensigten, at udbydere skal tilbyde trådløst skifte af abonnement uden udskiftning af SIM-kort, anbefaler høringsparterne, at bestemmelserne affattes således:

”Udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, som udbyder machine to machine-kommunikationstjenester uanset teknologi, skal til slutbrugere inden indgåelse af abonnentaftale om machine to machine-kommunikationstjenester oplyse, om de tilbyder, at slutbrugere trådløst kan skifte til anden udbyder.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester skal sikre, at slutbrugere trådløst kan foretage skifte til anden udbyder.”

”SIM” står for ”Subscriber Identity Module” og har blandt andet til formål at identificere slutbrugere overfor den af slutbrugeren valgte udbyder samt understøtte kryptering. Anvendelsen af fysiske SIM-kort har været en branchestandard i årtier og er globalt set et helt centralt element for stort set alle teleselskabers forretningsmodeller.

Såkaldte eSim-/eUICC-løsninger muliggør i princippet, at der fremover kan foretages trådløst skifte af udbydere. Det vil sige uden, at man skal i fysisk kontakt med den anvendte terminal. Dette vil på sigt kunne smidiggøre udbyderskifte - også for M2M-tjenester. Uanset at et skifte fremadrettet vil kunne foregå trådløst, vil selve skiftet dog fortsat indebære et migreringsprojekt, og at udbydere på forhånd er sammenkoblet via kompatible platforme, der understøtter samme standarder.

Anskaffelse, implementering og anvendelse af tekniske platforme er normalt beslutninger, der træffes af selskaber selv og ud fra individuelle kommercielle overvejelser. Telelovens afsnit IV om den sektorspecifikke konkurrenceregulering åbner dog op for, at udbydere kan blive pålagt forpligtelser af Erhvervsstyrelsen om blandt andet transparens eller indretning af systemer med henblik på at sikre interoperabilitet. Pålæggelsen af sådanne forpligtelser forudsætter dog, at det sker på grundlag af analyser af markeder omfattet af EU-Kommissionens henstilling om relevante produkt- og tjenestemarkeder eller på andre markeder efter eksPLICIT samtykke fra EU-Kommission.

Bestemmelserne i § 26 a udgør efter høringsparternes opfattelse en overimplementering af direktivet, som vil medføre en særdeles indgribende sektorspecifik konkurrenceregulering, hvor myndigheder kan pålægge

udbydere at implementere særlige eUICC-platformer med fælles standarder, hvis de ønsker at sælge M2M-kommunikationstjenester til slutbrugere. Det fremgår således direkte af bemærkningerne, at *"[m]ed det foreslåede stk. 2 vil klima, energi- og forsyningsministeren kunne fastsætte regler, som kan medføre, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, som udbyder M2M kommunikationstjenester, skal tilpasse deres systemer og forretning således, at disse kan tilbyde slutbrugere trådløst at medtage abonnentnumre ved skift af udbyder."*

Som beskrevet i detaljer i bemærkningerne udbyder alle danske teleudbydere formentligt i dag M2M-kommunikationstjenester til slutbrugere, som disse er defineret i bemærkningerne. Dette medfører, at alle danske teleudbydere uanset størrelse vil kunne blive forpligtet til at skaffe sig adgang til eUICC-funktionalitet, for at kunne leve op til bestemmelsen. Da det ikke er muligt på forhånd at vide, hvad en kunde vil bruge et abonnement til, vil overholdelse af § 26 a desuden medføre, at vilkår for alle kundegrupper - og uden hensyntagen til relevans - fremover skal indeholde et generelt forbehold for, at kunden ikke kan forvente at skifte udbyder – og herunder udskiftning af eksisterende fysiske SIM – trådløst.

Der lægges i lovforslaget implicit op til, at denne regulering kan implementeres i lov uden videre og dermed uden nogen form for forudgående markedsanalyse inklusiv notificering af EU-Kommissionen. Ydermere lægges der op til en implementering af disse krav i lov via reglerne om nummeradministration og nummerporteringer. Dette på trods af, at materien i sagen faktisk intet har med nummeradministration og portering af numre at gøre. Dette finder høringsparterne bekymrende.

Høringsparterne støtter tiltag, der kan forøge transparensen i markedet, samt at der i dialog med myndigheder kan skabes et fundament for indgåelse af brancheaftaler, der på sigt kan sikre mere smidige processer for skifte af teleoperatør og herunder i særdeleshed for M2M-tjenester. Men det er samtidig høringsparternes klare opfattelse, at der ikke er noget grundlag for at indføre danske særregler, som skævvrider den grænseoverskridende konkurrence, hvilket netop er et vigtigt argument for at følge allerede veletablerede processer for sektorspecifik konkurrenceregulering.

Høringsparterne finder det bekymrende, at bestemmelserne i Danmark forventes gennemført, før der er aftalt en harmonisering på europæisk plan om fælles standarder/løsninger for trådløst skifte af M2M-løsninger. Den danske enegang på området kan medføre, at en eventuel dansk udviklet løsning ikke efterfølgende harmoniserer med fælleseuropæiske løsninger.

Høringsparterne undrer sig ligeledes over, at tilsvarende bestemmelser tilsyneladende ikke skal gøre sig gældende for andre europæiske operatører, der sælger løsninger i Danmark. Markedet er i dag i høj grad blevet et globalt marked, hvor operatører i nabolandene sælger M2M-løsninger til danske kunder i direkte konkurrence med danske udbydere. Nye aktører, såsom den tyske virksomhed 1nce, vil de facto få en konkurrencemæssig fordel, hvis denne type virksomheder ikke reguleres på samme måde som danske virksomheder. Det vil således være konkurrenceforvridende, især hvis bemyndigelsen til at fastsætte regler om, at udbydere skal sikre, at slutbrugere trådløst kan skifte udbyder til brug for M2M-kommunikation gennemføres uden en harmonisering af reglerne i EU.

Brugen af udbyderbegrebet i bemærkningerne til § 26 a rykker potentielt helt grundlæggende ved den hidtidige forståelse af begrebet, som defineret i teleloven, og efterlader samtidig nogle væsentlige uafklarede spørgsmål. Det er således langt fra klart, hvad der præcist menes med *"at udbyde M2M-tjenester i Danmark henholdsvis uden for Danmark"*.

Hvis man antager, at en dansk virksomhed gennemfører et udbud over levering af en M2M-løsning til brug i de støvsugere, som virksomheden fremstiller. Støvsugerne sælges både i Danmark og i resten af verden.

Gælder forpligtelsen til at kunne gennemføre et efterfølgende trådløst udbyderskifte kun for de enheder, der på et givet tidspunkt tilfældigvis måtte befinde sig inden for Danmarks grænser, eller er det afgørende kriterie for anvendelsesområdet, at den virksomhed, som løsningen er solgt til, er dansk, hvorfor der skal sikres trådløst udbyderskifte, uanset hvor i verden støvsugerne aktuelt befinder sig? Er det afgørende for besvarelsen af disse spørgsmål, om vinderen af det aktuelle udbud fx er en dansk mobiloperatør eller om vinderen er en udenlandsk operatør, som har indgået en eller flere roamingaftaler til levering i Danmark? Og har identiteten på den operatør, der skal overtage leveringen til støvsugerproducenten betydning for forpligtelsen? Hvis formålet med loven er at sikre slutbrugerrettigheder, så kan der argumenteres for, at forpligtelsen bør gælde, uanset om det er en dansk eller en udenlandsk udbyder, der skal overtage levering af M2M-løsningen. I dette tilfælde opstår så en ny mængde af potentielle problemer, herunder at en udenlandsk vinder af et nyt udbud ikke nødvendigvis har implementeret en kompatibel løsning til udbyderskifte, og måske kan der også afhængig af nationalitet på den vindende udbyder være sikkerhedsmæssige bekymringer over at skulle dele den nødvendige netværksinformation.

Omkostninger forbundet med trådløst skifte

I forhold til det nævnte omkostningsbillede i bemærkningerne ved at gennemføre "transparensdelen" af bestemmelsen, finder høringsparterne det ikke tilstrækkeligt belyst og retvisende, hvordan en given operatør skal (?) have mulighed for at ændre kontrakter, hjemmesider, mv. for blot kr. 6.000 kr.

Høringsparterne efterlyser også, at der foretages en vurdering af omkostninger for branchen forbundet med at skulle anskaffe og indrette platforme samt systemer for at kunne gennemføre trådløst skifte.

Hvis de foreslåede regler medfører omkostninger for udbyderne, forventer høringsparterne, at tjenesterne også fordyres for slutbrugerne. Det kan derfor medføre øgede omkostninger for såvel offentlige myndigheder og private virksomheder, der anvender M2M-kommunikation.

Andre IoT-teknologier

Høringsparterne mener, at konkurrencen på M2M-/IoT-markedet er blevet meget intensiv, og det betyder også, at forretningsmodellerne, herunder abonnementsstrukturen, ændres og bliver stadig mere fordelagtige for slutbrugerne. Det skyldes blandt andet introduktionen af nye dedikerede M2M-/IoT-teknologier blandt teleoperatører og introduktionen af nye teknologier, som ikke i dag nødvendigvis drives af mobilskabere, såsom mBUS, LoRa, Sigfox, mv. Det undrer høringsparterne, at der foreslås en regel, der i praksis kun omfatter en del af markedet.

Når M2M-udbydere i dag byder på kommunikationsløsninger til fx smarte målere, så kan en lang række forskellige teknologier være i spil, såsom de ovenfor nævnte teknologier.

Nummerportering og nummeroplysningsdata jf. telelovens §§ 26-28 a og 81

Nummerportering – en måneds karensperiode jf. telelovens § 26, stk. 3

Høringsparterne har noteret den nye regel om en måneds karensperiode for telefonnumre i forbindelse med nummerportering.

Det fremgår af bemærkningerne til den nye regel (side 155), at slutbrugere kan "*beholde brugsretten til et abonnentnummer i en begrænset periode, uanset om aftalen er opsagt af slutbrugerens udbyder eller af slutbruger selv*". Det er høringsparternes opfattelse, at den bagvedliggende regel i direktivets artikel 106, stk. 3, alene omfatter situationen, hvor slutbrugeren selv opsiger sin aftale, jf. ordlyden af artikel 106, stk. 3: "*Når en slutbruger opsiger en aftale [...]*". Høringsparterne ønsker ikke, at reglen udvides til den situation, hvor

udbyderen opsiger aftalen, hvilket typisk kun sker i forbindelse med misligholdelse. Høringsparterne anmoder derfor om, at nævnte sætning i lovforslagsbemærkningerne udgår, idet tilføjelsen udgør en overimplementering af totalharmoniserede regler.

For så vidt angår selve formuleringen i § 26, stk. 3, slutter bestemmelsen af med, at rettigheden gælder "*med mindre slutbrugeren har givet afkald på denne ret*". Høringsparterne savner klarhed om, hvorledes en aftale om afkald i praksis kan komme i stand. Er det noget, der aftales i forbindelse med selve indgåelsen af abonnentaftalen, eller noget der aftales i forbindelse med selve opsigelsen?

Nummerportering – genaktivering af nummer hos afgivende udbyders jf. telelovens § 27, stk. 3

Den foreslåede § 27, stk. 3, om afgivende udbyders genaktivering i forbindelse med fejl i nummerporterings-skifteprocessen implementerer direktivets artikel 106, stk. 5, 3.-5. sætning.

Det følger af sammenligningstabellen i direktivets bilag 13, at artikel 106, stk. 5, er en videreførelse af forsyningspligtdirektivets artikel 30, stk. 4.

Høringsparterne anbefaler, at den gældende § 27, stk. 1-2, samtidig ændres til en mere tekstnær implementering af direktivets artikel 106, stk. 5, 1.-2. sætning, end den gældende § 27, stk. 1-2. Høringsparterne bemærker hertil, at § 27 således har udgjort implementeringen af forsyningspligtdirektivets artikel 30, stk. 4, som nu videreføres med visse præciseringer i direktivets artikel 106, stk. 5. Den gældende § 27, stk. 1-2, om portering af numre, "*senest ved udgangen af næstfølgende arbejdsdag efter at anmodningen er kommet frem til den afgivende udbyder*", synes således efter sin ordlyd at udgøre en overimplementering af totalharmoniserede regler, jf. direktivets artikel 101.

Den foreslåede nye § 27, stk. 3, forpligter den afgivende operatør til at genaktivere nummeret i tilfælde af fejl i porteringen, der gør tjenesten utilgængelig i mere end én arbejdsdag og på samme vilkår som hidtil. Høringsparterne bemærker hertil, at genaktivering vil udløse en betalingsforpligtelse for slutbrugeren, der i udgangspunktet ikke er aftalt med slutbrugeren, idet abonnementsaftalen mellem slutbrugeren og den afgivende udbyder er opsagt per skiftedatoen, og dette er ordrebekræftet i forbindelse med slutbrugersens bestilling af skiftet. Høringsparterne vurderer, at den nye regel nødvendiggør, at vilkår og priser i forbindelse med en eventuel genaktivering er aftalt med kunden på forhånd.

Høringsparterne kan oplyse, at genaktivering af nummeret hos den afgivende udbyder allerede understøttes af processer i branchens nummerporteringsbranchesamarbejde. Disse processer kan suppleres af vilkår hos de enkelte udbydere, der understøtter ovennævnte betalingsforpligtelse for slutkunden i forbindelse med genaktivering af nummer og dermed sikre, at aftalegrundlaget for afgivende udbyders fortsatte opkrævning af betaling af abonnements- og forbrugsafgifter i tilfælde af eventuel genaktivering er på plads. Sådanne vilkår om fortsat betaling i forbindelse med eventuel genaktivering kan fx aftales allerede ved den oprindelige aftaleindgåelse mellem slutkunden og den (senere) afgivende udbyder. Høringsparterne forudsætter i den forbindelse, at den afgivende udbyder ikke er forpligtet til at genaktivere nummeret, hvis nummerporteringen er sket i forbindelse med en restanceopsigelse (dårlige betalere). Høringsparterne anmoder om, at sidstnævnte forudsætning præciseres i lovforslagsbemærkningerne.

Høringsparterne anmoder om, at det nævnes i lovbemærkningerne til den nye § 27, stk. 3, at den afgivende udbyders tilrådighedsstillelse af tjenesten "*på samme vilkår og betingelser*", jf. ordlyden i direktivets artikel 106, stk. 5, blandt andet indebærer, at kundens betalingsforpligtelse fortsætter, indtil skiftet/porteringen er sket, samt at slutbrugeren opfylder sin betalingsforpligtelsen for den eventuelt resterende bindingsperiode og under et opsigelsesvarsel (frikøb), selv hvis kunden ønsker at portere på en dato, der ligger inden udløbet

af opsigelses- eller bindingsperioden hos den afgivende udbyder. En sådan præcisering vil være i fuld overensstemmelse med almindelig dansk ret og vil svare til bemærkningerne til den gældende regel i § 27, stk. 1-2.

Nummerportering – skifte- og porteringsproces og automatisk ophør jf. telelovens § 28 a

Den foreslåede nye § 28 a om processen i forbindelse med udbyderskift med nummerportering, herunder forsinkelse og misbrug, implementerer direktivets artikel 106, stk. 6, 1. afsnit. Reglerne om kompensation til slutkunden i tilfælde af sådan forsinkelse eller fejl findes i den gældende § 27, stk. 3. Idet alle øvrige regler om skifte- og porteringsprocesser i forbindelse med udbyderskift med nummerportering er samlet i telelovens § 27, bemærker høringsparterne, at det bør overvejes at tilføje den foreslåede nye § 28 a som et nyt stk. 4 til telelovens § 27, med henblik på at skabe et samlet overblik over reglerne, der knytter sig til udbyderskift med nummerportering.

Det fremgår af andet sætning, sidste led, i den foreslåede nye § 28 a, at *"udbydere må ikke portere numre eller skifte udbyder uden slutbrugernes udtrykkelige samtykke"*. Høringsparterne foreslår, at det i tilknytning hertil nævnes i lovforslagsbemærkningerne til den foreslåede nye § 28 a, at det er den nuværende praksis i telebranchen, at den modtagende udbyder indhenter opsigelsesfuldmagt fra slutbrugeren, hvormed slutbrugeren bemyndiger modtagende udbyder til på slutbrugerens vegne at opsiges slutbrugerens abonnementsaftale med afgivende udbyder med henblik på udbyderskift og nummerportering til modtagende udbyder.

Det fremgår af sidste sætning i den foreslåede nye § 28 a, at *"Slutbrugerens abonnentaftaler med den afgivende udbyder ophører automatisk efter afslutningen af skiftet af udbyder"*. Høringsparterne mener, at det bør præciseres, at selvom den afgivende udbyder er forpligtet til at lade aftalen med den tidligere kunde ophøre, skal kunden stadig opfylde sin betalingsforpligtelse i henhold til den ophørte aftale, fx hvis udportering foretages inden udløb af bindingsperiode. Høringsparterne anmoder derfor om, at det nævnes i bemærkningerne til den foreslåede nye § 28 a, at hvis kunden har valgt at skifte eller portere på en dato, der ligger inden udløbet af opsigelses- eller bindingsperioden hos afgivende udbyder, skal slutbrugeren i forbindelse med ophøret af abonnementsaftalen med den afgivende udbyder betale for eventuel resterende bindingsperiode og opsigelsesperiode (frikøb). En sådan præcisering vil være i fuld overensstemmelse med almindelig dansk ret, og vil svare til bemærkningerne til den gældende regel i § 27, stk. 1-2.

Nummerportering – sanktioner ved misbrug af skifte- og porteringsproces jf. telelovens § 81, stk. 1, nr. 2

Den foreslåede nye § 81, stk. 1, nr. 2, om bødestraf implementerer direktivets artikel 106, stk. 7.

Det bemærkes, at bemærkningerne (side 305) til den foreslåede § 81, stk. 1, nr. 2, synes at udgøre en overimplementering af totalharmoniserede regler, jf. direktivets artikel 101. Artikel 106, stk. 7, og de tilhørende præambelbetragtninger (281) forholder sig således alene til, at sanktionen skal være *"passende"*, men ikke, som det fremgår i forhold til flere andre sanktionsbestemmelser i direktivet, i hvor høj grad sanktioner skal have en afskrækkende virkning eller vurderes i forhold til fortjeneste:

"... Bødeniveauet skal virke præventivt og sikre, at sanktionerne står mål med den mulige fortjeneste ved at overtræde forpligtelser pålagt i medfør af den foreslåede bestemmelse."

Nummeroplysningsdata jf. telelovens § 31, stk. 3

De gældende regler i dansk ret giver alle og enhver ret til at købe nummeroplysningsdata hos teleudbyderne. Formålet med den foreslåede ændring af § 31, stk. 3, er at afgrænse kredsen af berettigede datakøbere.

Høringsparterne foreslår, at formålet med den foreslåede ændring af § 31, stk. 3, løses med en mere tekstnær implementering af direktivets artikel 112, stk. 1, som i den engelske version har følgende ordlyd:

“1. Member States shall ensure that all providers of number-based interpersonal communications services which attribute numbers from a numbering plan meet all reasonable requests to make available, for the purposes of the provision of publicly available directory enquiry services and directories, the relevant information in an agreed format, on terms which are fair, objective, cost oriented and non-discriminatory.”

Efter den engelske tekst, synes kredsen af berettigede datakøbere at være udbydere af nummeroplysnings-tjenester. Set i dette lys, synes den foreslåede ændring af telelovens § 31, stk. 3, at give hjemmel til en over-implementering af totalharmoniserede regler, jf. direktivets artikel 101.

Høringsparterne foreslår på den baggrund, at det fastslås direkte i telelovens § 31 eller i de tilhørende be-mærkninger, hvem der er berettiget til at købe nummeroplysningsdata, herunder udbydere af nummerop-lysnings-tjenester (som alene må anvende de købte nummeroplysningsdata til nummeroplysningstjeneste-formål) samt de offentlige myndigheder nævnt i § 31, stk. 6.

Det offentlige rolle jf. telelovens §§ 60 a – 60 f

Det offentlige har med nye bestemmelser i telelovens §§ 60 a – 60 f fået klart beskrevet deres rolle i markedet for udrulningen af den digitale infrastruktur, hvilket høringsparterne hilser velkommen. Udformningen af en- kelte bestemmelser har dog visse uhensigtsmæssigheder.

Offentlige myndigheders udlejning af arealer mv. jf. § 60 a

Høringsparterne er enige i, at der er behov for klare og forudsigelige rammer, blandt andet når det kommer til opsætning af mobilantenner, da det er en central og omkostningstung barriere i udrulningen af digital infrastruktur. Høringsparterne er desuden enige i, at offentlige myndigheder skal indgå aftaler på markeds- vilkår, når det kommer til udlejning af arealer til digital infrastruktur.

I bemærkningerne til loven fremgår det desuden, at med ”offentlig myndighed” menes almindelige offentlige myndigheder, herunder kommuner, regioner og statslige myndigheder (styrelser og direktorater). I lovens specifikke bemærkninger fremgår det desuden, at det omfatter alle offentlige myndigheder. Høringsparterne finder det afgørende, at også offentligt ejede selskaber indbefattes i denne definition, da omtrent 15 pct. af branchens antennepositioner forefindes hos sådanne udlejere og således udgør en væsentlig andel af bran- chens driftsomkostninger.

Det er ligeledes i bemærkningerne til loven præciseret, at lovforslaget ikke tilsigter at regulere allerede ind- gåede lejeaftaler på offentlig ejendom. Lovforslaget sigter alene på at omfatte fremtidige positioner og der- med ikke de eksisterende aftaler på nuværende positioner. Høringsparterne er bekymret for, at såfremt ek- sisterende aftaler på nuværende positioner ikke omfattes, fastholdes barrierer for den digitale udvikling i Danmark, hvilket strider imod intentionen i teleforliget. Høringsparterne foreslår således, at den foreslåede bestemmelse ligeledes omfatter eksisterende lejemål på det tidspunkt, hvor det er muligt for parterne at genforhandle disse, fx bør en genforhandling tage udgangspunkt i den af Energistyrelsen reviderede vejled- ning og/eller udmøntede lov hjemmel herom, når en uopsigelsesperiode udløber.

Høringsparterne har aktivt deltaget i Energistyrelsens arbejdsgruppe om markedsleje, som blev påbegyndt i marts 2019, med det formål at bidrage med praktisk viden og input til en opdateret vejledning om markeds- leje ved udlejning af arealer til brug for digital infrastruktur. Høringsparterne sætter pris på Energistyrelsens

store indsats for at bringe alle parter sammen med henblik på dybdegående drøftelser om de mulige beregningsmodeller.

Det har desværre ikke vist sig muligt at udvikle én model, som alle parter kan tilslutte sig. Det er vores opfattelse, at arbejdet med opdateringen af vejledningen ikke vil være tilstrækkeligt til at sikre ensartede, klare og forudsigelige rammer blandt både de kommunale, regionale og statslige udlejere af arealer til brug for digital infrastruktur. Dertil kommer, at der er risiko for, at vejledningen ikke vil blive anvendt af myndighederne, da myndighederne ikke er forpligtede til at følge vejledningen.

Energistyrelsen har dog med tiltaget om oprettelse af tilsyn søgt at sikre, at aftaler om udlejning af arealer til digital telekommunikation sker på markedsvilkår jf. § 1. Høringsparterne hilser tiltaget velkommen. Samtidig ser høringsparterne gerne, at tilsynet med kommuner og regioner, som i dag varetages af Ankestyrelsen, ligeledes varetages af Energistyrelsen for at sikre ensartethed i tilsynet. Såfremt dette ikke bliver tilfældet, opfordrer høringsparterne til, at de respektive styrelser sikrer udveksling af information og praksis imellem sig.

Høringsparterne ser dog en udfordring i, at staten samtidig skal følge budgetvejledningen, hvis formål er at opnå det bedst mulige økonomiske resultat. Høringsparterne foreslår derfor, at Energistyrelsen et år efter ikrafttrædelse foretager en evaluering af det foretagne tilsyn og dets effekt på markedsvilkårene for udleje af arealer til digital infrastruktur.

Såfremt evalueringen viser, at vejledningen ikke i tilstrækkelig grad skaber en mere klar, ensartet og gennemsigtig praksis, og at offentlige institutioner og myndigheder ikke har fokus på betydningen af en rimelig masteleje i forhold til målet om god mobildækning, støtter høringsparterne forslaget om en hjemmel i telelovens §§ 60 a, stk. 3, hvormed der kan fastsættes nærmere regler for offentlige myndigheders metoder til fastsættelse af markedsvilkår på.

Endeligt støttes det, at eventuel regulering af området tager udgangspunkt i metoderne fra vejledningen, som det fremgår af bemærkningerne til loven. Generelt bør hjemlen dog sammenlignes med hjemlen i masteloven om at sikre, at betaling til ejere af master, bygninger m.v. i forbindelse med aftaler eller påbud om fælles udnyttelse eller adgang til opsætning af antennesystemer som minimum omfatter beløb svarende til fuld erstatning for de herved gennemførte indskrænkninger i adgangen til at råde over egne aktiver. Det generelle sigte er imidlertid en betaling for effektiv samfundsmæssig udnyttelse af offentlige grunde og bygninger, der rækker videre end fuld erstatning for de opståede tab, herunder for midlertidigt eller permanent forringet værdi af det pågældende formuegode mv., og omfatter en egentlig betaling for løbende driftsomkostninger, eventuelt afholdte investeringsomkostninger mv., mellem de involverede parter.

Offentlige myndigheder og institutioners mulighed for at stille en trådløs adgang til internettet til rådighed for offentligheden jf. §§ 60 b og 60 c

Overskriften for det nye kapitel 21 b foreslås ændret til "*Offentlige myndigheder og institutioners mulighed for at stille en trådløs adgang til internettet til rådighed for offentligheden*", hvor overskriften i gældende lov er "*Offentlige myndigheder og institutioners adgang til etablering af wi-fi-hotspots*". Høringsparterne anerkender begrundelsen om, at formuleringen skal fremstå teknologineutral, men samtidig finder høringsparterne det bekymrende, at kapitlets foreslåede overskrift er tvetydig, idet den kunne indikere, at offentlige myndigheder og institutioner gives en generel mulighed for at tilbyde trådløst internet til offentligheden, hvilket ikke bør tillades af hensyn til den markedsbaserede udrulning. Det er væsentligt at gøre det tydeligt, at offentlige myndigheder og institutioners mulighed for at stille en trådløs adgang til internettet til rådighed for offentligheden fx ikke omfatter at etablere kommunale IoT-netværk. En sådan uddybning bør tilføjes i

lovbemærkningernes definitionen af "et radiobaseret lokalnet", der i forvejen udspecificerer, at det trådløse adgangssystem sender med lav effekt og rækkevidde. Denne definition bør enten indgå i bemærkninger til ændringen af overskriften eller henvises til herfra.

Reglerne i de foreslåede § 60 b og c giver offentlige myndigheder og institutioner tre forskellige muligheder for at stille trådløs internetadgang til rådighed i konkurrence med en bred gruppe af private udbydere, som caféer, butikker, teleudbydere mv. Høringsparterne opfordrer til, at begrænsningerne i disse muligheder ensrettes, så private investeringer fortrænges i mindst muligt omfang. Det gælder afgrænsning af området, hvor tjenesten tilbydes offentligheden, at der ikke må etableres større sammenhængende netværk, tidsbegrænsning af adgangen, et eventuelt loft for dataforbrug, samt at ydelsen skal købes og drives af en privat udbyder. Disse elementer gennemgås nærmere nedenfor.

Høringsparterne foreslår endvidere, at der sikres overblik over, hvor trådløs adgang til internettet stilles til rådighed for offentligheden af offentlige myndigheder og institutioner, herunder hvilket lovgivningsgrundlag, der relaterer sig til den konkrete dækning. Det vil give de bedste muligheder for at konstatere, hvilken dækning offentlige myndigheder bidrager med og dermed kunne følge op på udviklingen i brugen af de foreslåede regler. I forhold til kablede teknologier, fast trådløst og mobilt bredbånd sker der i forvejen en omfattende og detaljeret kortlægning. En lignende kortlægning af dækningen med trådløst bredbånd fra offentlige myndigheder og institutioner bør indgå i dette overblik over dækningen.

Det fremgår af § 60 b, stk. 1, at offentlige myndigheder og institutioner får mulighed for at stille en trådløs adgang til internettet til rådighed for offentligheden på "lokaliteter", som i lovbemærkningerne blandt andet afgrænses til en matrikel med eller uden bygning, som den offentlige myndighed eller institution måtte råde over. Høringsparterne mener, at det bør fastslås, at sådanne matrikler ikke forstås i vidt omfang, såsom store pladser, torve, parkeringsanlæg, parker, mv. Således giver det heller ikke mening efter høringsparternes opfattelse at inkludere matrikler uden etablerede bygninger, som det også fremgår af lovens bemærkninger. Dette skal ses i sammenhæng til § 60 c, stk. 3, om at der ikke må skabes et sammenhængende netværk i et større område. I Danmark findes der fx mange offentligt tilgængelige haver og parker, som tillige indbefattes af mulige 'lokaliteter', hvor offentlige myndigheder og institutioner kan etablere sådanne netværk, enten hvis de ligger i tilknytning til lokaliteten medfør § 60 b, eller hvis de er målrettet international turisme i medfør af § 60 c. Høringsparterne finder det hensigtsmæssigt at indskrænke definition af 'lokaliteter' yderligere. En offentlig tilgængelig have eller park kan godt ligge tæt på fx et rådhus, hvor alene nogle få arealmeter vil karakteriseres som værende "tæt på" rådhuset, mens størstedelen af haven eller parken er placeret noget længere væk fra rådhuset. Høringsparterne vurderer, at det kunne give god mening at fastlægge fx maksimalstørrelser på tilknyttede områder for en lokalitet. Det kunne fx afgrænses til inden for fx 30-50 meter for bygningen, som den offentlige myndighed eller institution råder over.

Høringsparterne har forståelse for brugervenligheden af den foreslåede bestemmelse i § 60 b, stk. 2, der blandt andet skal medvirke til at sikre, at offentlige myndigheder og institutioner kan skabe et fælles net af radiobaserede lokalnet, uden at slutbrugeren skal logge ind på et nyt net. Høringsparterne gentager dog vigtigheden af, at et sådan fælles net ikke giver mulighed for at skabe et sammenhængende netværk i et større område. Denne begrænsning bør således også gøres gældende for § 60 b, som tilfældet også er i dag.

Høringsparterne anerkender hjemmelsbestemmelsen i § 60 b, stk. 3, til at fastsætte nærmere regler om begrænsninger i den trådløse adgang. Høringsparterne finder dog, at man allerede nu med inspiration fra begrænsninger i § 60 b, stk. 5, burde tidsbegrænse adgangen og eventuelt sætte et loft for dataforbrug. Så-

danne begrænsninger vil være med til at sikre, at offentlige myndigheder og institutioner kun i meget begrænset omgang driver erhvervsvirksomhed i konkurrence med udbydere af elektroniske kommunikations-tjenester.

Høringsparterne finder ligeledes, at kravet i § 60 c, stk. 4, om, at ydelsen skal købes og drives af en privat udbyder af elektroniske kommunikationsnet- og tjenester, tilsvarende bør gælde for offentlige myndigheder og institutioner, som får mulighed for at stille en trådløs adgang til internettet til rådighed for offentligheden i medfør af § 60 b, som tilfældet også er i dag. Dette især henset til, at § 60 b i lovbemærkningerne beskrives som den primære bestemmelse for etablering af trådløse adgangspunkter, som offentlige myndigheder og institutioner først og fremmest bør forholde sig til.

Kommuners mulighed for at yde tilskud til etableringen af elektroniske kommunikationsnet jf. §§ 60 d-e

Høringsparterne gentager sin støtte fra høringen i august 2018 vedrørende indførslen af bestemmelserne i §§ 60 d og 60 e, der fastlægger og afgrænser kommuners mulighed for at støtte udrulning af digital infrastruktur.

Høringsparterne finder det væsentligt, at udrulningen af teleinfrastruktur og levering af tjenester til slutbrugere fortsat sker på markedsmæssige vilkår, som det tillige fremgår af Teleforliget fra 2018. Det er afgørende for, at teleudbydere kan fastholde et højt niveau af investeringer. Investeringerne stiger hastigt i hele branchen. Fra 2018-2019 steg det samlede investeringsniveau med over 1,6 mia. kr., svarende til en investeringsvækst på 23 pct. Således bør det også gentages, at offentlige initiativer ikke må kollidere med private investeringer.

Det må dog erkendes, at der vil være nogle få områder og adresser, hvor markedet ikke vil være i stand til at levere tjenester på sædvanlige markedsmæssige vilkår. I sådanne tilfælde kan det være relevant at se på, om der med offentlig støtte kan skabes en situation, der sikrer slutbrugere på sådanne adresser en fornuftig leverance. Høringsparterne mener dog ikke, at yderligere tilskudsmodeller på nuværende tidspunkt er nødvendige, hvor investeringslysten i markedet er på sit højeste niveau nogensinde. Hvis en eller flere tilskudsmodeller måtte træde i kraft fx allerede i 2021, indebærer den eller de tilskudsmodeller en væsentlig risiko for ulovlig eller unødvendig statsstøtte - uanfægtet bredbåndsselskabernes indberetninger til Energistyrelsen. Det har vist sig umuligt at afspejle de reelle kommercielle planer for udrulning i et område i kortlægningen, idet kortlægningen kun tager højde for konkrete udrulningsplaner. Afsøgning af tilslutningen til udrulning i et område eller generelle planer om dækning af en vis procentandel af et område anses ikke for tilstrækkeligt konkrete til at udelukke statsstøtte. Dermed er der en væsentlig risiko for fortrængning af private investeringer. Det understreges i den forbindelse, at man fra myndighedsside ikke er forpligtet til at anvende EU's dokumentationskrav for konkrete udrulningsplaner. Det er muligt at udelukke muligheden for statsstøtte i endnu højere grad, end EU's retningslinjer lægger op til.

Høringsparterne støtter, som det fremgår af lovbemærkningerne, at Energistyrelsen på forhånd kortlægger og afgrænser hvilke adresser, der konkret vil kunne modtage støtte fra den eller de godkendte tilskudsordninger. Dette bør være en national opgave, for at sikre ensartethed på tværs af landet. En lignende kortlægning anvendes allerede til bredbåndspuljen, som administreres af Energistyrelsen. Høringsparterne finder det afgørende, at selv samme kortlægning såvel som 'definitionen af en tilskudsberettiget adresse' anvendes, herunder hastighedsgrænser, så den følger allerede kendte praksisser for at undgå uklarhed og uoverensstemmelser.

Endelig bør det i det kommende arbejde med at definere en eller flere tilskudsordninger holdes for øje, at udrulningshastigheden hos alle netværksoperatører er fuldt afhængige af kapaciteten hos entreprenørerne,

som i dag er stærkt begrænset. Såfremt en af tilskudsordningerne også åbner op for muligheden for at kunne yde støtte til udrulning til sommerhusområder, kan dette presse markedet yderligere, hvis der ikke fares med lempe. Derfor bør det overvejes nøje, om sommerhusområder skal "komme foran i køen" i branchens udrulningsplaner - også foran tusinder af helårsboliger, der endnu ikke har adgang til højhastighedsbredbånd, hvilket uomtvisteligt vil være konsekvensen. Selvom bredbåndsudbuddet på sommerhusadresser er vigtige for såvel turismebranchen som for udbredelsen af hjemmearbejdspladser, bør der være fokus på, at offentlige tilskud målrettes de mest trængte helårsadresser først og dernæst sommerhusadresser.

Høringsparterne støtter endvidere, at Energistyrelsen jf. § 60 c fører tilsyn med overholdelsen af de regler, som fastsættes i medfør af § 60 d, stk. 2. Høringsparterne ser desuden positivt på lovbemærkningerne til ovenfor nævnte bestemmelse, der udpensler, at Energistyrelsen fører tilsyn med, at kommuner alene inkluderer støtteberettigede adresser i et projekt, at der sikres åben engrosadgang og ikke gives støtte til en adresse, som ellers havde til udsigt at blive dækket på markedsmæssige vilkår.

I bemærkningerne til den foreslåede § 60 d, stk. 2, lægges der op til, at Energistyrelsen kan stille som betingelse for gennemførelse af et projekt, at kommunen på forhånd giver styrelsen oplysninger om projektet for at kunne rette op på eventuelle uoverensstemmelser på forhånd. Høringsparterne anser det for afgørende – særligt i de første år efter udarbejdelse og implementeringen af tilskudsmodellerne – at denne udmøntning gennemføres, således at der er størst mulig sikkerhed for, at støtte ikke tildeles eller udbetales uretmæssigt.

Af den foreslåede § 60 d fremgår det, at støtte kan gives til etablering af elektroniske kommunikationsnet. I lyset af den foreslåede § 60 f, som vedrører tilrådighedsstillelse af passiv infrastruktur på markedsvilkår, foreslår høringsparterne, at det specifikt angives i bestemmelsen eller bemærkningerne, at statsstøtte til passiv infrastruktur er omfattet af § 60 d og dermed kan indgå i tilskudsmodeller, som søges godkendt af EU-Kommissionen. I modsat fald vil man kunne slutte modsætningsvist, at passiv infrastruktur alene kan stilles til rådighed på markedsvilkår, men at det ikke vil være muligt for en kommune fx at støtte etablering af en mast til etablering af mobilantennener i et område, hvor der ikke er kommercielt grundlag for udbygning af mobildækningen.

Kommuners tilrådighedsstillelse af passiv infrastruktur til brug for elektroniske kommunikationsnet jf. § 60 f

Høringsparterne ser positivt på, at der med den foreslåede bestemmelse i medfør af § 60 f ikke tåntænkes nogle ændringer i kommunernes mulighed for at stille passiv infrastruktur til rådighed i forhold til den mulighed, de har i dag jf. erhvervsfremmeloven. Desuden støtter høringsparterne, at hjemlen til, at kommuner kan stille passiv infrastruktur til rådighed, flyttes fra erhvervsfremmeloven til teleloven, da det giver mere gennemsigtighed og juridisk klarhed.

I lovens bemærkninger defineres 'passiv infrastruktur' mere snævert end Erhvervsstyrelsens Vejledning fra 2014 om udrulning af bredbånd, hvor også "antennepositioner og bygninger" er inkluderet. For at sikre kongruens med flere af de foreslåede ændringer i såvel masteloven, i planloven som i teleloven om et mere lempeligt tilladelsesregime til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, anbefaler høringsparterne, at der i ovenfor nævnte bestemmelsen tillige henvises til mastelovens § 1, stk. 4, nr. 3 og 4, der beskriver offentlige myndigheders tilrådighedsstillende af gadeinventar og fysisk infrastruktur til brug for etablering af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde.

Høringsparterne støtter, at det vil være en forudsætning, at tilrådighedsstillelsen af den passive infrastruktur sker på markedsvilkår, således at der ikke sker en negativ markedsforvridning. Dog anbefaler høringsparterne, at det i lovbemærkningerne eller efterfølgende vejledning beskrives den reelle praksis. Eksempelvis

stilles nedlagte tomrør som oftest til rådighed for teleselskaberne efter 'gæsteprincippet' med hjemmel i vejlovens § 77 og privatvejslovens § 70 i forbindelse med ledningers placering under jorden. Når gæsteprincippet gælder mellem parterne, skal ejeren af den aktive infrastruktur som "gæst" på arealet betale omkostningerne forbundet med en eventuel flytning, også selvom flytningen skyldes arealejerens ændrede brug af arealet. Vejloven åbner således op for, at man på "gæsteprincippet" kan lægge fx teleledninger ned i jorden – uden vederlag – men med tilladelse.

Domstols- og Vejdirektoratets praksis har underbygget, at det trafikudstyr, der omfattes af vejformål, er udvidet gennem tiderne og fortolkes bredt. Dette er nøje gennemgået i en vejledning fra Ledningsejerforum fra november 2008². Her nævnes det at angå: vejtafler, vejbelysning, autoværn, støjskærme, faunapassager, vejtræer mm. Men det kan også omfatte trafiksignalanlæg, busstandere og buslæskure, cykelstativer, bycykelstativer og lignende, idet alle anlægges af trafikale årsager. Vejbelysning kan omfatte både gadelys på master og i wire og andre måder at sikre god vejbelysning på.

Høringsparterne anser således gæsteprincippet for relevant i forbindelse med udrulningen af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde. Gæsteprincippet kan gælde både under jorden og over jorden. I vejlovens § 77 angives det, at arbejdet på ledninger i og over offentlige veje og stier omfattes.

Høringsparterne anbefaler på den baggrund, at en lignende hjemmel implementeres i enten teleloven eller masteloven for at sikre juridisk klarhed om, at gæsteprincippet tillige kan anvendes i forbindelse med opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde på 'gadeinventar' og 'fysisk infrastruktur' i medfør af foreslåede ændringer i masteloven. Som eksempel på brug af gæsteprincippet for udstyr over jorden henvises til Frederiksberg Kommune, som har tilladt, at Frederiksberg Forsyning har sat wi-fi-udstyr op i gadebelysningen ud fra gæsteprincippet.

Endelig foreslår høringsparterne, at kravet om et erhvervsfremmeformål med tilrådighedsstillelsen udgår. Som tidligere nævnt, findes der gode muligheder for at sikre danske virksomheder adgang til digital infrastruktur, hvilket er helt afgørende for Danmarks konkurrenceevne. Der er derfor ikke behov for en særlig adgang til erhvervsformål. Det er i øvrigt et væsentligt hensyn, at kommuners tilrådighedsstillelse ikke fortrænger private investeringer og stilles bredt til rådighed. Hvor disse hensyn er opfyldt, jf. ovenfor, ses der ikke at være grund til at videreføre formålet, som herudover er en upræcis henvisning til erhvervsfremmeformål, som blot vil give anledning til fortolkningstvivl, og som ikke ses at have sammenhæng med teleloven, som den fremover foreslås at være en del af.

Alarmkommunikation, beredskabstjenester, jf. telelovens §§ 2 og 61

Udvidelse af alarmkommunikationstjenester §§ 2 og 61, stk. 1, nr. 1-3

Med tilføjelserne til definitionsbestemmelserne i telelovens § 2 nr. 21, 22, 23 og 24 samt udvidelsen af § 61, stk. 1, åbnes der op for, at alarmkommunikation kan foretages med andre tjenester end taleopkald. Høringsparterne støtter op om, at loven fremtidssikres således, at slutbrugerne får mulighed for at kontakte alarmcentralerne på nye måder, i takt med at der kommer nye tjenester til markedet, som kan understøttes af teleudbydere.

Yderligere støtter høringsparterne op om, at det i lovbemærkningerne (side 106 og 283-284) fremgår, at myndighederne forud for udmøntningen af hjemmelsbestemmelsen og fastlæggelsen af, hvilke nye former

² <http://dansk-ledningsejerforum.dk/g%C3%A6steprincip/vejledning/fortolkning.aspx>

for alarmkommunikation, som teleudbyderne skal kunne understøtte, skal foretage en vurdering af de potentielle omkostninger, som anvendelsen af nye tjenester vil kunne medføre.

Bemærkningerne giver dog anledning til tvivl om, hvilke myndigheder der har bemyndigelsen til at implementere direktivets artikel 109. På side 284 i lovbemærkningerne fremgår det, at det er Energistyrelsen, der skal forestå en nærmere vurdering af byrderne, men på side 106 fremgår det, at det er alarmmyndighederne, der fastlægger, hvilke tjenester der bør finde anvendelse som alarmkommunikation. Af direktivets artikel 109, stk. 2, fremgår det dog, at det hverken kan være alarmmyndighederne eller tilsynsmyndigheden, der tillægges denne kompetence, idet begge myndigheder sammen med teleudbyderne skal indgå som høringspart i forbindelse med den nærmere fastlæggelse af forpligtelserne. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at klima-, energi- og forsyningsministeren tillægges denne kompetence, og som forestår den i artikel 109, stk. 2, nævnte høring og afvejning. Det bemærkes tillige, at kompetencen i hjemmelsbestemmelsen i § 61, stk. 1, er tildelt ministeren. Høringsparterne opfordrer derfor til, at lovbemærkningerne præciseres på dette punkt.

Det er i den sammenhæng vigtigt for høringsparterne, at teleudbyderne bliver inddraget i god tid, hvis nye tjenester skal implementeres. Høringsparterne og teleudbyderne har behov for klarhed om den fremtidige udvikling. Dette især for at kunne foretage indkøb af nye tekniske løsninger og systemer, som vil kunne håndtere sådanne nye tjenester. Herudover skal der ligeledes tages højde for, at der er omkostninger forbundet ved at tilbyde flere alarmkommunikationstjenester samt leverings- og implementeringstider af sådanne tekniske løsninger og systemer.

Det bør ligeledes sikres, at de løsninger, der implementeres i Danmark, harmoniseres med løsninger i det øvrige EU. Dels for at sikre ensartet funktionalitet på tværs af landegrænser særligt ved roaming. Dels for at drage nytte af en rationel fælles udvikling af tjenesterne, hvilket også kan være med til at reducere omkostningerne ved de nye tekniske tjenester.

Teknisk set er der også forskel på fremføringen af talekald, SMS og data. Taleopkald til alarmcentralen kan identificeres og prioriteres i nettet. Dette er ikke muligt for SMS eller data (fx videoopkald og chat) til alarmcentralen, fordi de tekniske systemer ikke kan håndtere det. Herudover kan et prioriteret taleopkald foretages med og uden SIM-kort i mobiltelefonen.

Samlet betyder det, at når taleopkald erstattes af SMS eller data, så skal der være et SIM-kort i mobiltelefonen, og trafikken kan ikke prioriteres i nettet. SMS og data kræver et SIM-kort, hvilket betyder, at hvis der ikke er dækning fra slutbrugerens teleudbyder, og denne teleudbyder ikke har en roamingaftale med et andet netværk, går SMS og data ikke igennem til alarmmyndigheden. Det er afgørende, at myndighederne gør borgerne opmærksomme på denne forskel, efterhånden som nye løsninger implementeres.

Alarmkommunikation gennem SMS

Der udestår stadig en række forhold for anvendelse af SMS som tjeneste til alarmkommunikation. Derfor gør høringsparterne opmærksom på nogle af disse udeståender i nedenstående.

I forhold til lovbemærkningerne skal høringsparterne blandt andet bemærke, at der består en udfordring i, at SMS til alarmmyndigheder skal ledsages af stedbestedsinformation. Et sådan setup eksisterer ikke i dag, hvorfor der skal udvikles en funktionalitet i netværket, som sørger for, at alarm-SMS'er igangsætter en parallel funktion, hvorved stedbestedsinformation bliver sendt til alarmmyndighederne.

Yderligere skal der laves en teknisk løsning, der tager hensyn til ind-roamende kunder, således at alarm-SMS'er sendes til den rette alarmcentral, trods at det er den udenlandske teleudbyders SMSC, der håndterer SMS'en. I dag betyder det, at alarm-SMS'er føres tilbage til slutbrugerens hjemland. Det kan i dag derfor ikke

vides, hvilken alarmcentral der skal modtage alarm-SMS'en. Dette er en problematik for danske slutbrugere, der befinder sig i udlandet, men må ligeledes gælde for slutbrugere i andre lande, herunder i andre EU-medlemslande. Da en alarm-SMS føres tilbage til hjemlandet, fungerer alarm-SMS'er ikke på tværs af EU-medlemsstaterne, førend der kommer en samlet løsning på tværs af EU. Indtil en sådan løsning er på plads, skal slutbrugerne informeres om, at alarm-SMS kun kan anvendes i slutbrugerens hjemland.

Der skal således tages stilling til, hvad der skal ske med den alarm-SMS, som er sendt fra udlandet og bliver ført tilbage til hjemlandet fx til Danmark. Forsvinder alarm-SMS'erne i et netværk, eller er der et givent sted, som svarer og håndterer alarm-SMS'erne. Høringsparterne antager og støtter op om den grundlæggende idé, at alarm-SMS til 112 kan anvendes i alle EU-medlemsstater på lige fod med alarmopkald.

Høringsparterne opfordrer til, at afklaringer af forskellene beskrevet ovenfor koordineres via eksempelvis BEREC, EENA og i et tæt samarbejde med de danske og europæiske teleudbydere.

Omkostninger ved udvidelse af alarmkommunikationstjenester

I medfør af ændringen af § 3, hvor det indsættes, at der skal være gratis alarmkommunikation til den offentlige alarmtjeneste, sætter høringsparterne pris på lovbemærkningerne om inddragelse af teleudbydere i vurderingen af de økonomiske og administrative konsekvenser. Høringsparterne vil gerne tilføje, at tidlig inddragelse er vigtig for en succesfuld implementering af nye tjenester, så de tekniske løsninger og omkostninger herved kan afdækkes fyldestgørende.

Høringsparterne stiller sig undrende over for, at der i lovbemærkningerne (side 283) står, at *"Den foreslåede bestemmelse i telelovens § 61, stk. 1, nr. 1, vil kunne medføre, at det kan være nødvendigt for udbydere og ejere af net at omstille nuværende eller købe nye it-systemer, som vil kunne understøtte afsendelsen af fremtidige former for alarmkommunikation. Konsekvenserne vil dog afhænge af, i hvilket omfang nye former for alarmkommunikation allerede kan anvendes ved de eksisterende systemer. Udbydere eller ejerne af net vil dog antages at kunne udligne og indhente disse udgifter gennem prisfastsættelsen af deres produkter til slutbrugerne"*. Den sidste sætning vækker undren og er ikke underbygget af nogen undersøgelse af markedet. I et konkurrencepræget marked som det danske telemarked, hvor kunderne blandt andet har fokus på pris, er det ikke nødvendigvis muligt at vælte omkostningerne over på kunderne. Derudover er det efter høringsparternes opfattelse nyt, at myndighederne opfordrer teleudbydere til at hæve priserne som følge af regulering. Hvis Danmark på lang sigt skal have en veludviklet digital infrastruktur, er det vigtigt, at myndighederne har fokus på, at en udvidelse af forpligtelserne, herunder nye alarmkommunikationstjenester, skal gennemføres omkostningseffektivt, så det hverken bliver nødvendigt at hæve priserne for kunderne eller tager midler fra andre samfundsnyttige investeringer i teleinfrastruktur.

Høringsparterne er desuden uenige i lovbemærkningen (side 111) om, at det ikke medfører yderligere omkostninger at udvide definition fra alarmopkald til alarmkommunikation, idet det må forventes, at de forskellige alarmtjenester supplerer hinanden. De største omkostninger er til at etablere og drive systemer til håndtering af alarmkommunikation og er derved ikke afhængig af volumen. Reduktionen i omkostninger til systemer, der håndterer taleopkald, på baggrund af et reduceret volumen, står derfor ikke i forhold til de øgede omkostninger, der kommer ved at skulle håndtere nye tjenester. Hvis der i fremtiden indføres krav om videoopkald til myndighederne, vil disse herudover lægge mere beslag på kapaciteten i nettet sammenlignet med et taleopkald i samme længde.

I lovbemærkning (side 283) beskrives det tillige: *"Eksempelvis anvendes SMS i stigende omfang som supplement til alarmopkald, hvor der sideløbende med opkaldet sendes SMS'er med stedbestemmelsesoplysninger om den kaldende. Denne funktion benævnes AML (Advanced Mobile Location) og gør det muligt nemmere*

og mere præcist at finde frem til personer, som ringer efter hjælp. SMS'er vil også kunne anvendes som særskilt alarm-kommunikation, hvor slutbrugeren ikke behøver at foretage opkald, men kan nøjes med at sende en SMS til alarmmyndighederne. Det forventes, at stedbestemmelsesoplysninger fra teleudbyderne også vil skulle fremsendes i forbindelse med fremsendelsen af en sådan alarm-SMS. Den tekniske løsning for SMS til 112, herunder opsætning og finansiering, vil skulle ske i samarbejde mellem alarmmyndighederne, teleudbydere og netejere."

Her ønsker høringsparterne at fremhæve, at der er tale om og bør differentieres mellem de tekniske løsninger for stedbestemmelsesoplysninger. Set fra høringsparternes side er der tale om tre forskellige tjenester, hvilket der bør tages højde for i forbindelse med udmøntningen af bestemmelserne om stedbestemmelsesoplysninger:

1. *Netbaserede stedbestemmelsesoplysninger.* Dette er stedoplysninger, som sendes til alarmcentralen ved taleopkald. Stedbestemmelsesoplysningerne er baseret på celle-oplysninger (masteniveau).
2. *AML-SMS.* Dette er stedbestemmelse via SMS'er, som sendes automatisk fra telefonens styresystem under et taleopkald til alarmcentralen. Stedbestemmelsesoplysningerne er baseret på oplysninger, som mere præcist kan angive telefonens position (adresseniveau).
3. *Alarm-SMS.* Dette har ikke sammenhæng med stedbestemmelsesoplysninger. Der er tale om SMS-kommunikation mellem slutbrugeren og alarmcentralen i stedet for et taleopkald.

Stedbestemmelsesoplysninger sendt som en AML-SMS, som ledsager et opkald til alarmcentralen, har den fordel, at de automatisk bliver sendt fra mobiltelefonernes styresystem (fra smartphones) og ikke på baggrund af operatøroplysningerne på SIM-kortet. Fordi AML-SMS'er sendes automatisk og er baseret på telefonens fysiske placering, kan AML-SMS'en sendes direkte til den relevante alarmcentral.

På nuværende tidspunkt er det høringsparternes forståelse, at kun et enkelt styresystem understøtter afsendelse af AML-SMS sammen med en alarm-SMS og kun i få lande. Høringsparterne opfordrer således til, at afklaringer af forskellene beskrevet ovenfor koordineres via eksempelvis BEREC, EENA og i et tæt samarbejde med danske og europæiske teleudbydere.

Spærring for alarmkommunikation jf. § 61, stk. 1, nr. 4-5

I § 61, stk. 1, indsættes som nyt nr. 4 og 5 bestemmelser om, at teleselskaberne på anmodning fra alarmcentralerne eller politiet skal spærre for alarmkommunikation til 112 eller lignende samfundskritiske tjenester og træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre uafbrudt adgang til beredskabstjenester.

Høringsparterne forstår problematikken ved, at eventuelle chikaneopkald kan påvirke muligheden for et rigtigt nødopkald til alarmcentralen. Det er dog vidtgående at kunne blokere for alarmopkald, og bestemmelsen vil blive en dansk særregel og dermed en overimplementering af direktivet.

Derudover fremgår det af lovbemærkningerne (side 287), at der lægges op til, at teleudbyderne skal udvikle tekniske systemer, som kan videreformidle IMEI-numre, når SIM-kort-løse mobiltelefoner foretager chikaneopkald til alarmmyndigheden. En sådan forpligtelse ses imidlertid ikke at have støtte i selve lovparagraffen, idet bemærkningerne omtaler oversendelse af IMEI-numre, mens paragraffen taler om en spæringsfunktion. Fremsendelse af IMEI-numre er ikke en spærring, og der er derfor tale om to forskellige forpligtelser.

Det er høringsparternes vurdering, at spærring af chikaneopkald kan blive meget omfattende, eftersom det vil gælde for alle net, og ikke kun taletjenester. Det vurderes ligeledes at være en meget prekær afvejning, der skal foretages, når man teknisk set skal skelne mellem chikaneopkald, der skal stoppes, og rigtige opkald,

der skal sikres adgang. Mange alarmopkald fra et givent område kan være resultatet af et "koordineret chikaneopkald", men det kan også være konsekvensen af et større uheld eller beredskabssituation i det givne område.

Høringsparterne mener yderligere, at det bør sikres, at teleudbyderne ikke har et ansvar, når en spæringsmekanisme, som teleudbyderne er forpligtet til at implementere, spærre for et reelt alarmopkald. Høringsparterne og teleudbyderne har således brug for en klar ramme, for at være i stand til at kunne foretage blokeringer, særligt vil teleudbyderne gerne have skabt klarhed over følgende:

- Hvad er den specifikke hjemmel, der giver ret til at kunne foretage blokeringer?
- Hvad er definitionen på et chikaneopkald?

Høringsparterne mener ligeledes, at bestemmelserne bør udmøntes igennem en fælleseuropæisk koordinering. Det vurderes at blive særdeles omkostningstungt for teleudbyderne, hvis der skal implementeres særskilte danske løsninger.

Derudover vil høringsparterne gerne påpege, at teleudbyderne umiddelbart kun opbevarer slutkundernes IMEI-nummer på grund af logningsforpligtelserne. Det bør derfor afklares, om det vil være i overensstemmelse med den seneste praksis fra EU-Domstolen og derved foreneligt med EU-retten at pålægge forpligtelser til at udlevere oplysninger, som alene opbevares af teleudbyderne som følge af en logningsforpligtelse uden, at krav om dommerkendelse og kriminalitetskrav er opfyldt. Det bør også fremgå, at en forpligtelse til at oversende IMEI-nummer alene skal ske i det omfang, teleudbyderen opbevarer det til eget brug eller som følge af en forpligtelse til at opbevare det.

Høringsparterne finder det bekymrende, når opkald til ikke-akutte funktioner jf. den nye forslåede § 61, stk. 3, medtages som en "*lignende samfundskritisk tjeneste*". En ikke nærmere afgrænsning af, hvilke numre der skal foretages spærring til, vil medføre kompleksitet og øgede omkostninger for teleudbyderne. Høringsparterne opfordrer derfor til, at det i loven præciseres og afgrænses, hvilke lignende samfundskritiske tjenester, der sigtes til.

Taksering jf. § 61, stk. 2 og 3

I forhold til tilføjelsen i § 61, stk. 2-3, og de tilhørende lovbemærkninger (side 290) om fastsættelse af nærmere regler for taksering af koordinering, dirigering og aflevering af alarmkommunikation, herunder af stedbestedesoplysninger, finder høringsparterne, det er uklart, hvad der i lovbemærkningerne menes med "*takseres i alle led*". Hvis der fastsættes nærmere regler for taksering, skal der således sikres gennemsigtighed i afklaringen af takseringen for koordinering, dirigering og aflevering af alarmkommunikation.

Ovenfor nævnte bestemmelser giver derudover klima-, energi- og forsyningsministeren mulighed for at fastsætte bestemmelser for kommunikation med politiet, sundhedsmyndighederne mv. Høringsparterne forstår således, at der i fremtiden kan komme mange nye telefonnumre, som skal kunne modtage AML-SMS. Høringsparterne gør i den forbindelse opmærksom på tidligere drøftelser mellem høringsparterne og Energistyrelsen om det eksisterende setup for håndtering af AML-SMS. Høringsparterne fremhæver i den forbindelse, at der skal ske en tidlig håndtering af den praktiske implementering af afsendelse af stedbestedesoplysninger samt ske en koordination mellem teleudbyderne. Herudover vil eventuelle yderligere AML-implementeringer medføre omkostninger for teleselskaberne.

Implementeringsfrist af alarm-SMS til alarmmyndigheden

Høringsparterne skal i øvrigt bemærke, at branchen på det afholdte møde med Rigspolitiet og Energistyrelsen forstod, at Energistyrelsen anser den 21. december 2020 som deadline for, hvornår teleudbyderne efter direktivet skal være parate til at kunne håndtere, at slutkunderne kan sende alarm-SMS til alarmmyndigheden og dermed også kunne være i stand til at levere af stedbestedesinformationer for sådanne alarm-SMS.

Høringsparterne finder, at det er en overfortolkning af implementeringsforpligtelsen. Direktivet skal være implementeret i dansk ret senest den 21. december 2020, det vil sige, at hjemmelsbestemmelserne skal være på plads på dette tidspunkt, og ikke den systemmæssige implementering af tjenesterne.

Som anført ovenfor anerkender høringsparterne, at alarmmyndighederne anser SMS som en relevant tjeneste, som kan anvendes til alarmkommunikation, og at det er en tjeneste, som teleudbyderne efter artikel 109, stk. 2, kan blive forpligtet til understøtte. Det er dog, efter høringsparterne opfattelse, klart, at det ikke følger af direktivet, at alarm-SMS skal være i funktion den 21. december 2020. Det er imidlertid op til den enkelte medlemsstat at beslutte, hvilke tjenester der skal implementeres og en sådan beslutning skal gennemføres efter behørig høring af udbyderne.

Til støtte herfor henvises der til betragtning 285 i direktivet, hvor det fremgår: "*Ved alarmkommunikationer forstås kommunikationsmidler, der ikke kun omfatter talekommunikationstjenester, men også SMS, beskedtjenester, video eller andre former for kommunikation, f.eks. tekst i realtid samt totale konversationstjenester og relættjenester. Medlemsstater bør under hensyntagen til alarmcentralers kapacitet og tekniske udstyr kunne bestemme, hvilke nummerbaserede interpersonelle kommunikationstjenester der er egnede til beredskabstjenester, herunder muligheden for at begrænse disse valgmuligheder til talekommunikationstjenester og tilsvarende for slutbrugere med handicap, eller at tilføje yderligere valgmuligheder som aftalt med nationale alarmcentraler*".

Dette synes også at være forståelsen af den foreslåede affatning af hjemmelsbestemmelsen i telelovens § 61, stk. 1, hvor det til lovbemærkningerne fremgår, at den nærmere beslutning om, hvilke tjenester der skal benyttes som alarmkommunikation skal fastlægges af klima-, energi- og forsyningsministeren efter høring af alarmmyndighederne og teleudbyderne. En sådan udnyttelse af hjemmelsbestemmelsen kan nødvendigvis først gennemføres inden for rammerne af teleloven, når loven er trådt i kraft.

Hvis direktivets betragtning 285 skulle forstås som en forpligtelse til, at alarm-SMS skal være funktionsduelig til implementeringsfristen, så ville det også betyde, at blandt andet videokommunikation og andre kommunikationstjenester (der sammen med SMS, også fremgår af betragtning 285) var omfattet af forpligtelsen. Dette må have formodningen imod sig og har heller ikke støtte i direktivets ordlyd. Derfor opfordrer høringsparterne til, at beredskabsmyndighederne og teleudbyderne sammen bruger den nødvendige tid til at opbygge et pålideligt og velfungerende system, der er koordineret på europæisk niveau og tager højde for grænseoverskridende problemstillinger.

Forslag til ændringer af frekvensloven

Høringsparterne har ingen indholdsmæssige bemærkninger til lovforslagets punkt 1-3, men støtter forslagene til ændring af § 1, stk. 2, og § 42 om, at loven for fremtiden gælder radioudstyr og apparater i overensstemmelse med lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, hvor apparater dækker over både elektriske eller elektroniske apparater.

Nye definitioner i frekvenslovens jf. § 1, stk. 3

Høringsparterne ser positivt på, at der med forslaget til de nye definitioner i lovens § 1, stk. 3, om henholdsvis delt anvendelse (nr. 1), harmoniserede radiofrekvenser (nr. 2) og uacceptable forstyrrelser (nr. 4) er tilstræbt en direktivnær implementering. I forhold til nr. 1, er det positivt, at der fokuseres på en mere effektiv frekvensudnyttelse. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at indførelsen af definitionen af delt anvendelse har til formål at imødekomme den stigende efterspørgsel på radiofrekvenser. Der gives i bemærkningerne nogle eksempler på, hvordan "delt anvendelse" i praksis kan udmøntes, men der lader ikke til at være tale om pligter, der griber ind i eksisterende rettigheder, hvilket høringsparterne finder betryggende.

Høringsparterne opfordrer dog til, at det tydeliggøres i lovforslagets bemærkninger, at eventuelle forpligtelser til delt anvendelse – særligt i forbindelse med kommende frekvensauktioner – præciseres mest muligt i forbindelse med fastsættelse af auktionsvilkår og udstedelse af frekvenstilladelser. I modsat fald vil en sådan forpligtelse have en negativ effekt på investeringslysten, der på frekvensområdet ofte er af særlig intensiv og langsigtet karakter.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at det alene påhviler parterne i en aftale om delt anvendelse af frekvenser at sikre, at konkurrencelovgivningen overholdes. Dette forhold rejser en generel bekymring, hvis forpligtelsen til at indgå sådanne aftaler om delt anvendelse fastsættes som vilkår til tildeling af frekvenserne i en auktion. I en sådan situation bør sikring af konkurrencelovgivningens overholdelse være et forudgående myndighedsansvar.

Afsætning af frekvenser til statens eget brug jf. § 2, stk. 5

Med den nye § 2, stk. 5, foreslås der indført en hjemmel for klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte nærmere reglerne for at afsætte frekvenser til statens egen brug af hensyn til beskyttelsen af den offentlige orden, den offentlige sikkerhed og til forsvaret. Det kan ske både med og uden knaphed og kan også omfatte frekvenser, der er omfattet af eksisterende frekvenstilladelser, der så kan ændres eller tilbagekaldes. Det fremgår, at frekvenserne skal afsættes til brug for udbydere, der skal løse opgaver for det offentlige. SINE-nettet nævnes som et eksempel herpå.

Det er høringsparternes umiddelbare opfattelse, at der ikke er anført et rimeligt eller tilstrækkeligt behov for indførelsen af sådanne særregler for varetagelse af statens interesser. Det er således høringsparternes opfattelse, at lovens § 2, stk. 2 og 3, hvor væsentlige samfundsmæssige hensyn, blandt andet forstået som hensyn til forsvaret og nød- og beredskabstjenesters anvendelse af radiofrekvenser, er højest prioriteret, er tilstrækkelig til at varetage dette hensyn. Dette særligt set i sammenhæng med direktivets artikel 45, stk. 5, hvoraf det fremgår, at foranstaltninger, der hindrer udbud i et bestemt frekvensbånd, "skal være begrundet ud fra nødvendigheden af at beskytte livskritiske tjenester".

Høringsparterne gør samtidig opmærksom på, at de nævnte tjenester, der enten er eller vil blive efterspurgt, i høj grad vil kunne indbygges separat i og udbydes via offentlige mobilnetværk ved hjælp af fx network slicing. De nævnte hensyn vil således kunne og bør aktivt søges varetaget af markedet i videst mulige omfang.

Hvis forslaget til bestemmelse fastholdes, bør det fremgå eksplicit, at Energistyrelsen forpligtes til inden udnyttelsen af hjemlen til at vurdere, om der er frekvensknaphed i det relevante frekvensbånd. Såfremt det er tilfældet, skal Energistyrelsen anbefale substituerbare frekvenser til staten. Efter høringsparternes opfattelse er de nuværende formuleringer i de foreslåede bemærkninger utilstrækkelige. Ligeledes bør det eksplicit tilføjes og understreges i bemærkningerne, at hjemlen ikke kan udnyttes i forbindelse med frekvensbånd, der er harmoniserede til mobilkommunikation.

Endelig finder høringsparterne det særdeles bekymrende, at klima-, energi- og forsyningsministeren tillægges kompetence til at afsætte frekvenser, der allerede er udstedt til andre tilladelsesindehavere, til staten, også

selvom det i lovbemærkningerne fastslås, at der vil skulle være tale om en sidste udvej. Konsekvensen heraf vil i yderste tilfælde være, at allerede udstedte tilladelser vil kunne tilbagekaldes. Denne mulighed bør helt udgå af lovforslaget. I modsat fald vil usikkerheden i forhold til investeringerne i mobilinfrastruktur blive markant forøget, hvilket i sig selv vil kunne medføre en tilbageholdenhed i forbindelse med de nævnte investeringer. Hvis frekvenserne allerede er taget i brug og udbygget med infrastruktur, vil det medføre væsentlige omkostninger at skulle udskifte den fysiske infrastruktur, hvilket vil hæmme markedets lyst til at investere i moderne digital infrastruktur i Danmark, og dermed også være i strid med intentionerne af lovforslaget.

Ny tillægsdefinition af frekvensknaphed jf. § 7, stk. 6

Høringsparterne har noteret sig og har grundlæggende sympati for den nye tillægsdefinition af frekvensknaphed, der foreslås indført i frekvenslovens § 7, stk. 6, nr. 2, der vedrører den forventede efterspørgsel i et givent område inden for et kortere tidsrum. Det er høringssparternes opfattelse, at det kan være nyttigt at sikre, at attraktive frekvensbånd, der særligt kan benyttes til landsdækkende mobilkommunikationsformål, ikke udhules af udstedte "først til mølle"-tilladelser. Den foreslåede bestemmelse bør dog anvendes med forsigtighed, således at operatørerne ikke udsættes for afholdelse af frekvensauktioner og omkostningstunge køb af frekvenstilladelser i for lang tid før, frekvensbåndene reelt kan bringes i anvendelse. Dette ville i givet fald kunne medføre, at allerede budgetterede anlægsinvesteringer i stedet ville skulle bruges på køb af frekvensressourcer. Konsekvensen vil i givet fald være langsommere og ringere udrulning af infrastruktur. Høringsparterne finder det positivt og væsentligt, at længden af "et kortere tidsrum" defineres nærmere. Høringsparterne skal dog anbefale, at dette tidsrum fastsættes til tre i stedet for fem år som forslået i bemærkningerne.

Anden anvendelse af frekvenser end på harmoniserede tekniske vilkår i tilfælde af manglende efterspørgsel jf. § 7 a

Høringsparterne ser med interesse på den foreslåede nye § 7 a om anvendelse af frekvenser på andre end de EU-harmoniserede vilkår, hvis ikke efterspørgslen er tilstede. Høringsparterne støtter forslaget om, at Energistyrelsen i medfør af den foreslåede stk. 2 forpligtes til regelmæssigt at vurdere, om der kan udstedes tilladelser til andre end de harmoniserede formål. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at Energistyrelsen forventes at foretage denne vurdering hvert femte år. Af hensyn til den hastige teknologiske udvikling, anbefaler høringssparterne, at denne vurdering i stedet foretages hvert tredje år. Høringsparterne skal i øvrigt, blandt andet af hensyn til koordinering med vores nabolande, opfordre til, at direktivets artikel 45, stk. 3, om oplysning til EU-Kommissionen og øvrige medlemslande om afvigelser indskrives som stk. 3 i nævnte bestemmelse.

Udstedelse af tilladelser i tilfælde af frekvensknaphed jf. §§ 9-12

Høringsparterne støtter de foreslåede ændringer af i § 9, § 10, stk. 2, nr. 1 og 3, samt § 12, stk. 2, som gør lovtæksten mere tidssvarende i forhold til, hvordan auktioner gennemføres i dag. Herudover støttes konsekvensændringen i § 11, stk. 2, nr. 6, for at sikre ensartet ordlyd med § 10, stk. 2., nr. 2, og § 12, stk. 2, nr. 3.

Vilkår i tilladelser jf. § 14

Høringsparterne ser med skepsis på ændringerne foretaget i § 14, stk. 1, der oplister de formål, som kan begrunde, at der fastsættes begrænsninger i frekvenstilladelser. Høringsparterne finder, at forslaget giver mulighed for en meget bred og unuanceret adgang for Energistyrelsen til uden særligt angivne analyser eller betingelser at indføre teknologikrav eller andre begrænsninger i frekvenstilladelser. Høringsparterne anerkender dog, at de nye bestemmelser implementeres i medfør af direktivets artikel 45, stk. 4, litra c-f, og

hæfter sig ved, at det i lovbemærkningerne står anført, at sådanne begrænsninger kan fastsættes forholdsmæssigt afpassede og ikke-diskriminerende, herunder om hvilken teknologi der tages i anvendelse på specifikke tilladelser. Høringsparterne skal opfordre til, at det i det endelige lovforslag specificeres yderligere, under hvilke forhold bestemmelsen kan finde anvendelse. I forhold til den foreslåede nr. 6 om delt anvendelse, skal høringsparterne henvise til bemærkningerne til den foreslåede § 1, stk. 3, nr. 1, ovenfor.

Den foreslåede § 14, stk. 5, skal ifølge bemærkningerne til forslaget ses i lyset af direktivets artikel 45-47, der blandt andet har til hensigt at fremme effektiv frekvensanvendelse. Det er høringsparternes klare opfattelse, at der er tale om en implementering, som ikke er proportional. Bestemmelsen har efter sit indhold til hensigt at adressere forhold i frekvensbånd, hvor der ikke er frekvensknaphed, dvs. hvor der per definition er tilstrækkeligt med frekvensressourcer til at dække efterspørgslen heraf. Høringsparterne har på den baggrund vanskeligt ved at se det reelle behov for denne bestemmelse, da tilladelser i sådanne frekvensbånd netop udstedes, hvor der ikke er knaphed, og hvor frekvensafgiften i sig selv skulle være tilstrækkeligt incitament til at sikre effektiv anvendelse af frekvenserne. Disse forhold nævnes imidlertid ikke i bemærkningerne. Det angives alene i bemærkningerne, at der har vist sig behov for en sådan regel, men det angives ikke, hvordan et sådant behov har manifesteret sig. Det er derfor høringsparternes opfattelse, at bestemmelsen er overflødig, og at den desuden vil medføre behov for, at Energistyrelsen bruger yderligere ressourcer på analyser, proportionalitetsvurderinger og øgede tilsynsopgaver. Hertil vil øgede tilsynsopgaver være bebyrdende for branchen. Det fremstår hverken optimalt eller nødvendigt. Hvis forslaget til bestemmelsen opretholdes, opfordrer høringsparterne til, at det specificeres, hvilke konkrete situationer der vil kunne udløse brug af bestemmelsen.

Varighed og fornyelse jf. § 19

Høringsparterne ser positivt på den udvidede bemyndigelse i den foreslåede § 19 for Energistyrelsen til at fastsætte regler for frekvenser, som er harmoniseret til trådløse bredbåndstjenester, herunder øget varigheden af frekvenstilladelser til mindst 20 år. Dermed sikres den reguleringsmæssige forudsigelighed i forhold til at foretage investeringer i digital infrastruktur, som er formålet med direktivet.

Høringsparterne havde gerne set en længere varighed end 20 år og vil derfor opfordre til, at Energistyrelsen i forbindelse med den konkrete administration udnytter muligheden for at fastsætte længere varigheder, hvor det vurderes muligt. Høringsparterne støtter, at bemyndigelsen gælder for alle tilladelser uanset tildelingsmåde, så længe at frekvenserne er harmoniseret til trådløse bredbåndstjenester.

Høringsparterne ser frem til, at bemyndigelsen snarest muligt implementeres i bekendtgørelsen om tilladelser til at anvende radiofrekvenser, således at direktivets artikel 49, stk. 2, kan blive hensigtsmæssigt implementeret og anvendt.

Overdragelse af tilladelser jf. § 21

Høringsparterne anser den foreslåede ændring i § 21, stk. 3, om en udvidet bemyndigelse til at fastsætte regler om underretning af Energistyrelsen om planer om helt eller delvist overdragelse og udlejning af frekvenstilladelser, som værende relativ tekstnær direktivimplementering. Allerede i dag gælder reglerne for overdragelse af frekvenstilladelser og vil således i fremtiden gælde for udleje. Det er væsentligt, at denne underretningsprocedure foregår smidigt og uden væsentlige administrative byrder, særligt i tilfælde hvor staten pålægger tilladelsesindehaveren en udlejningsforpligtelse. Høringsparterne finder det desuden vanskeligt at se, hvordan forhandlinger mellem to parter om hel eller delvis udleje vil kunne gennemføres effektivt og i overensstemmelse med de børsretlige regler, hvis Energistyrelsen eller offentligheden i vid udstrækning samtidig skal notificeres herom.

Endelig finder høringsparterne det uklart, hvorfor der i bemærkningerne sondres mellem "udleje" og "udlån". Det er høringsparterne ubekendt, hvordan begrebet "udlån" defineres juridisk, og der synes ikke at være grundlag for en sådan sondring. Frekvenser vil formentlig sjældent blive "udlånt" af rent altruistiske årsager. Høringsparterne foreslår i stedet, at det i bemærkningerne fremhæves at udleje (og udlån, hvis dette begreb beholdes) i meget korte perioder, fx under festivaler og events, til enkeltstående forsøg eller lignende, ikke vil blive omfattet af en kommende, udvidet underretningspligt.

Forpligtelse til at give adgang til infrastruktur eller indgå lokalaftale om roaming jf. § 22 a

Høringsparterne anerkender, at den foreslåede nye § 22 a, der indeholder mulighed for at pålægge forpligtelser på en operatør til at give adgang til infrastruktur eller indgå lokalaftale om roaming, hvis ikke der er alternative adgangsmuligheder, er en implementering af direktivets artikel 61, stk. 4. Høringsparterne har dog umiddelbart svært ved at se nytteformålet af denne bestemmelse i en dansk kontekst, hvor der som bekendt er en demografisk mobiltæthed på 100 pct., 96 pct. datatæthed på mindst 5 Mbit/s med mindst fire operatørmuligheder, regulering af adgang til mastestrukturer gennem masteloven, og en udstrakt brug af mobile dækningskrav.

Det fremgår derudover af lovforslaget, at det påhviler eksisterende tilladelsesindehavere at udarbejde tilbud, der også skal omfatte pris og nærmere vilkår. Høringsparterne støtter selvsagt denne kommercielt baserede tilgang, men sætter samtidig spørgsmålstegn ved nødvendigheden af den samlede bestemmelse, da det netop er sådan, markedet fungerer i dag. Der foreligger i regi af Teleindustrien desuden en brancheaftale og beregningsmodeller, der fastsætter den givne lejesum for adgang til passiv infrastruktur, herunder master, som ikke har givet anledning til uoverensstemmelser de seneste mange år. Denne brancheaftale tager allerede i dag højde for, som det tillige fremgår af lovbemærkningerne, at en tilladelsesindehaver kan indregne en rimelig forretning af den investerede kapital samt kompensation for påvirkningen af forretningsplaner, hvilket naturligvis støttes af høringsparterne, hvis bestemmelsen opretholdes.

Det fremgår herudover af lovbemærkningerne, at et nærmere geografisk område tillige skal forstås meget begrænset, fx som værende én eller meget få husstande. Det er høringsparternes opfattelse, at mobilmarkedet i høj grad er præget af netværkskonkurrence også i de mere tyndtbefolkede områder. Den foreslåede bestemmelse udfordrer dette grundlag og kan hæmme investeringslysten i sådanne områder yderligere. Det er dog positivt, at forpligtelsen alene kan anvendes, hvis hindringerne for markedsbaseret udrulning i området er alvorligt mangelfuld eller helt fraværende, og at forpligtelsen ikke kan anvendes i områder omfattet af dækningskrav i en frekvenstilladelse.

Da der således ikke i dansk kontekst synes påvist et behov for indførelsen af den foreslåede bestemmelse, skal høringsparterne anbefale, at den foreslåede § 22 a omskrives til en hjemmelsbestemmelse, så der i fremtiden, hvis der måtte vise sig et konkret behov, kan fastsættes nærmere regler til adressering af sådanne problemer, som bestemmelsen søger at løse.

Vælges det at opretholde bestemmelsen, har høringsparterne følgende specifikke bemærkninger til den foreslåede bestemmelse:

Det fremgår af forslagets stk. 3, at Energistyrelsen træffer afgørelse om adgang til fysisk infrastruktur eller adgang til roamingaftale. I medfør af stk. 3, nr. 3, fremgår det desuden, at der i den forbindelse skal tages hensyn til, om tjenester udbydes af markedet. Høringsparterne støtter dette hensyn, da fokus som udgangspunkt bør være på den markedsbaserede udrulning og forhandling mellem parterne. Det fremgår således også af lovbemærkningerne, at kommercielle forhandlinger mellem den adgangssøgende part og eksisterende tilladelsesindehaver har forrang for en sådan forpligtelse.

Det fremgår også af lovbemærkningerne, at ved en rimelig anmodning forstås, at der er plads på den fysiske infrastruktur, og at adgangen ikke medfører risiko for, om den eksisterende tilladelsesindehavers udbud af teletjenester forsat kan opretholdes. Høringsparterne opfordrer til, at det i den forbindelse præciseres, at den fysiske infrastruktur skal være teknisk egnet til at give adgang og ikke fordrer ombygning eller forstærkning af konstruktionen, der medfører negative økonomiske byrder forbundet med forpligtelsen.

Høringsparterne hæfter sig ved, at det direkte fremgår af den foreslåede stk. 3, nr. 3, og af lovbemærkningerne, at adgang til fysisk infrastruktur eller lokalaftale om roaming som udgangspunkt vil medføre en negativ økonomisk påvirkning for den eksisterende tilladelsesindehaver. I en tid, hvor det er velkendt, at investeringer i digital infrastruktur er afgørende for den danske samfundsudvikling, virker det ikke formålstjenligt at indføre en forpligtelse, der reelt har en modsatrettet effekt og vil være i strid med intentionerne i såvel lovforslaget som i direktivet.

Høringsparterne hæfter sig yderligere ved lovbemærkningerne til stk. 4, nr. 3, som handler om, at Energistyrelsen skal tage hensyn til "*de tekniske muligheder for deling tilknyttede betingelser*", hvis der træffes afgørelse om at pålægge forpligtelser (side 353). I bemærkningerne står, at tilladelsesindehaveren skal kompenseres for særlige omkostninger forbundet med at give adgang til den anmodende part jf. den aftale, som indgås på baggrund af den pålagte forpligtelse. Det uklart for høringsparterne, hvordan udformningen af en sådan kompensation vil tage sig ud.

Høringsparterne ser som nævnt intet reelt behov for indførelse af en bestemmelse som den foreslåede og ser den gerne erstattet af en hjemmelsbestemmelse. Hvis bestemmelsen alligevel opretholdes, er det væsentligt for høringsparterne, at det understreges, at forpligtelser, der påtænkes pålagt tilladelsesindehavere, skal være en allersidste løsningsmulighed, når markedsdynamikken og alle andre regulatoriske indgreb har vist sig utilstrækkelige. Bestemmelsen skal således ikke begrænse netværkskonkurrence og være proportional og rimelig, og en eventuel afgørelse om adgang skal målrettes den mindst indgribende forpligtelse til gavn for vante markedsdynamikker. Høringsparterne ser i den forbindelse positivt på og opfordrer til, at Energistyrelsen, inden der træffes afgørelse i medfør af § 22, stk. 1 og 2, kan inddrage Erhvervsstyrelsen og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der har ressortansvar på beslægtede områder, for at sikre tilstrækkelig koordinering af overlappende ansvarsområder.

Energistytelsens meddelelse af ejeren ved overtrædelser af loven og af regler og vilkår, der er fastsat i medfør af loven jf. § 42

Høringsparterne har ingen bemærkninger til de foreslåede sproglige tilretninger.

Delegation og instruktions- og dispensationsadgang og anvendelse af forordninger jf. §§ 45 og 51 a

Høringsparterne har ingen indholdsmæssige bemærkninger til den foreslåede bestemmelse om uddelegering af muligheden for opkrævning af gebyrer i forbindelse med udførelsen af opgaver efter §§ 27-30. Høringsparterne skal dog henstille til, at det samlede gebyrniveau ikke øges som følge af en eventuel uddelegering.

Høringsparterne har ingen bemærkninger til den foreslåede bestemmelse § 51 a om håndhævelse af forordninger og afgørelser udstedt i medfør heraf.

Masteloven og trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde

Mastelovens formål og anvendelsesområde jf. § 1

Indledningsvist støtter høringsparterne det arbejde, som Energistyrelsen har drevet i forbindelse med udarbejdelse af en ny vejledning om markedsleje til udlejning af arealer til digital infrastruktur og en ny værktøjskasse, der skal fremme en mere ensartet sagsbehandling i kommunerne. Dog anbefales det, at der med de

mange nye ændringer i medfør af dette lovforslag, udarbejdes en ny vejledning og værktøjskasse, der omfatter de mange foreslåede ændringer.

Høringsparterne ser positivt på præcisering af ændring af titlen i masteloven, således at denne samtidig omfatter trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde. Samtidig støttes det, at det i §§ 1, stk. 1 og 3, præciseres, at der også er tale om anden fysisk infrastruktur end høje bygninger. Høringsparterne støtter og finder det proportionalt, at lovens anvendelsesområde udvides som foreslået i § 1, stk. 2, nr. 4 og 5.

I § 1, stk. 4, fastsættes en række nye definitioner, herunder "trådløst adgangspunkt med lille rækkevidde" i medfør af nr. 2, "fysisk infrastruktur" i medfør af nr. 3 og "gadeinventar" i medfør af nr. 4. I forhold til § 1, stk. 4, nr. 2, ser høringsparterne generelt positivt på, at man har valgt en tekstnær direktivimplementering. Høringsparterne er dog generelt bekymrede for, at EU-Kommissionens gennemførselsretsakt i medfør af direktivets artikel 57, stk. 2, begrænser anvendelsesområdet for meget i forhold til at opnå den ønskede, positive effekt på udrulningen af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde og 5G. Høringsparterne har såvel overfor danske myndigheder og EU-Kommissionen argumenteret for et stærkt behov for at udvide volumengrænsen til 50 liter i stedet for de foreslåede 30 liter, da det ellers ikke åbner muligheden for at dele antennepositioner på fx et stykke gadeinventar. Samtidig vil det også være afgørende for udrulningen af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde og 5G, at aktive antennesystemer omfattes af definitionen. Hvis ikke EU-Kommissionens ventede gennemførselsretsakt indeholder ovenstående, opfordrer høringsparterne til hurtigst muligt at iværksætte den foreslåede hjemmelsbestemmelse i § 1, stk. 5, hvor klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler for tilsvarende anvendelse i medfør af § 14 a for trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, der ikke er omfattet af gennemførselsretsakten, netop fordi hensigten med direktivets artikel 57 er at skabe de bedst mulige rammer for teleoperatørernes udrulningsplaner af fx 5G.

Endeligt ser høringsparterne et behov for at definere nærmere, hvad der menes med "*ikke iøjnefaldende antenner*" og "*usynlig for offentligheden*" i medfør af nr. 2. Høringsparterne har ligeledes kommenteret disse manglende definitioner i høringsparternes høringssvar til EU-Kommissionen i forbindelse med udarbejdelse af gennemførselsretsakten om emnet. Sådanne formuleringer lægger i vores optik op til subjektive vurderinger, hvilket potentielt vil kunne besværliggøre udrulningen af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde. Høringsparterne ser gerne, at det med "*ikke iøjnefaldende antenner*" præciseres, at her er tale om hvide eller grå antenner, hvorved der sikres en ensartethed i bybilledet.

Høringsparterne støtter definitionerne i § 1, stk. 4, nr. 2 og 3. I lovbemærkningerne fremgår desuden, hvorledes passiv infrastruktur er defineret i graveloven. Høringsparterne ser generelt positivt på, at definitionen af 'fysisk infrastruktur' defineres som typer af fysisk infrastruktur, som ikke er defineret som passiv infrastruktur i graveloven jf. Infrastrukturdirektivet. Høringsparterne finder det dog uklart, hvorledes dette skal forstås, da der er overlap mellem gravelovens § 9 e, stk. 2, nr. 1, og den foreslåede bestemmelse i mastelovens § 1, stk. 4, nr. 3 og 4. Høringsparterne vurderer, at den foreslåede bestemmelse i mastelovens § 14 a samtidig bør gælde for passiv infrastruktur i medfør af gravelovens § 9 e, stk. 2, nr. 1, hvis infrastrukturen er teknisk egnet. Det gælder fx rør, master, tårne og pæle.

Adgang til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde på fysisk infrastruktur jf. § 14 a

I medfør af det foreslåede nye kapitel 3 og § 14 a skal offentlige myndigheder og andre imødekomme enhver rimelig anmodning om adgang til gadeinventar, som den offentlige myndighed eller andre kontrollerer. Tillige gælder det for fysisk infrastruktur, som en offentlig myndighed kontrollerer. Det fremgår samtidig, at anmodningen skal indgives skriftligt og angive det gadeinventar eller fysiske infrastruktur, som der anmodes om adgang til. Høringsparterne anbefaler, at der etableres en one-stop-shop, hvor sådanne anmodninger kan indgives. Denne bør gøres gældende for samtlige offentlige myndigheder og institutioner. Høringsparterne

finder det hensigtsmæssigt, at der foretages en samlet, national registrering af trådløse adgangspunkters placering, men beder myndighederne forholde sig til de sikkerhedsmæssige aspekter forbundet med offentliggørelsen af en sådan.

Høringsparterne støtter, at adgangen til fysisk infrastruktur og gadeinventar gives på rimelige, gennemsigtige og ikke-diskriminerede vilkår og betingelser i medfør af § 14 a, stk. 4. Det fremgår desuden af lovbemærkningerne, at sådanne aftaler fx kan indgås som lån, leje eller leasing af infrastrukturen. Af direktivets artikel 57, stk. 5, fremgår det desuden, at trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde ikke gøres til genstand for afgifter eller gebyrer ud over administrationsgebyrer. Høringsparterne anbefaler, at direktivet artikel 57, stk. 5, implementeres direkte i mastelovens § 14 a, stk. 4.

Derudover anbefaler høringsparterne, at vilkår og betingelser i medfør af den foreslåede § 14 a, stk. 4, sammenstilles med den foreslåede ændringsbestemmelse i telelovens § 60 f om kommuners tilrådighedsstillelse af passiv infrastruktur til brug for elektroniske kommunikationsnet. Høringsparterne anbefaler herfor, at en hjemmel om 'gæsteprincippet' - med inspiration fra vejlovens § 77 og privatvejslovens § 70 i forbindelse med ledningers placering under jorden - implementeres i enten telelovens §§ 60 a eller 60 f, for at sikre juridisk klarhed om, at gæsteprincippet tillige kan anvendes i forbindelse med opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde på gadeinventar og fysisk infrastruktur over jorden. Det vil også være i tråd med hensigten med direktivet og de foreslåede lovændringer om at sænke barriererne for udbredelsen af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester mest muligt. Samtidig vil en sådan bestemmelse sikre, at det er klart, hvorledes parterne skal forholde sig, når det er nødvendigt at nedtage eller flytte fysisk infrastruktur eller gadeinventar, hvorpå der er opsat trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde. Høringsparterne henviser i øvrigt til dette høringssvars afsnit om kommuners tilrådighedsstillelse af passiv infrastruktur til brug for elektroniske kommunikationsnet jf. telelovens forslåede § 60 f.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at en anmodning kan skønnes at være ikke-rimelig, såfremt en udbyder kontinuerligt indgiver mange anmodninger om adgang til fysisk infrastruktur eller gadeinventar, hvor en enkelt anmodning kunne have omfattet al den infrastruktur, som der var behov for adgang til. Høringsparterne finder, at hvis ovenfor nævnte udfordring skal løses, vil det være hensigtsmæssigt, at et elektronisk system – forhåbentligvis en offentlig one-stop-shop – er i stand til at håndtere pakkeansøgninger.

Ny tilsynsrolle hos Energistyrelsen om adgang til fysisk infrastruktur og gadeinventar jf. § 23 a

Høringsparterne støtter endvidere den foreslåede tilsynsrolle, som Energistyrelsen bemyndiges i den foreslåede § 23 a om at behandle og træffe afgørelse i sager om adgang til fysisk infrastruktur og gadeinventar, der kontrolleres af en offentlig myndighed eller andre.

I bemærkningerne til loven fremgår det desuden, at med "offentlig myndighed" menes almindelige offentlige myndigheder, herunder kommuner, regioner og statslige myndigheder, herunder styrelser og direktorater. Høringsparterne mener også, at offentligt ejede selskaber bør indbefattes i denne definition og ikke som selvstændige juridiske personer, som det fremgår af lovbemærkningerne. Dette vil sikre, at fx fysisk infrastruktur, som offentlige forsyningsselskaber kontrollerer, også vil være underlagt adgangsforpligtelsen medfør § 14 a.

Ny præcisering af ekspropriationsbestemmelsen jf. § 15

Høringsparterne foreslår, at der indsættes en præcisering af ekspropriationsbestemmelsen i § 15.

Det fremgår af mastelovens § 15, stk. 2, at ekspropriation i medfør af mastelovens § 15, stk. 1, *"kan ske til nyanlæg, udvidelse, ændring eller udskiftning af bestående anlæg og til nødvendige supplerende foranstaltninger, herunder til etablering af fornødne adgangsveje mv."*

Det er dog uklart af bestemmelsen, om ekspropriation også kan anvendes i situationer, hvor der oprindeligt har været indgået en lejeaftale mellem teleoperatøren og ejendomsejeren om opstilling af en mast, antenne eller andet anlæg til brug for udbyderens mobilkommunikation, men hvor lejeaftalen er ophørt, og det ikke længere er muligt for parterne at nå til enighed om en forlængelse af lejeaftalen. I sådanne situationer er teleoperatøren nødt til at fraflytte ejendommen, hvis der ikke kan indgås en ny aftale på rimelige vilkår. En fraflytning er forbundet med meget store omkostninger og ejendomsejeren kan derfor udnytte situationen til at stille urimelige krav om lejeforhøjelse. I sådanne situationer kan det eneste alternativ være, at teleudbyderen må sikre det fortsatte udbud i området ved at søge Energistyrelsen om tilladelse til ekspropriation.

Det er samtidig uklart, om oplistningen af ekspropriationsformål, som angivet i § 15, stk. 2, omfatter en sådan situation, hvor formålet angår ekspropriation til at opretholde tilstedeværelsen af et bestående anlæg. Det er høringsparternes opfattelse, at et sådant formål kan indeholdes inden for de oplistede formål i § 15, stk. 2, ud fra princippet om "det mindre i det mere".

Hvis bestemmelsen ikke indeholder denne mulighed, vil en teleoperatør kunne stå i den situation, hvor et krav om urimelige lejevilkår resulterer i, at teleoperatøren må nedtage sit anlæg og herefter indlede en anmodning om ekspropriation med henblik på at etablere anlægget på ny. En sådan anmodning vil uden tvivl være omfattet § 15, da vil være tale om nyanlæg. Det kan dog ikke have været intentionen med § 15, at en sådan situation kan opstå, og det vil ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv være spild af ressourcer og medføre risiko for, at et område står uden mobildækning, mens sagen verserer.

På samme måde finder høringsparterne det ligeledes uklart, hvorvidt § 15 også omfatter situationer, hvor ejeren af den eksisterende struktur ikke har ret til at udleje arealer på jorden. Problemet opstår specifikt i de tilfælde, hvor teleoperatøren lejer sig ind på en anden teleoperatørs mast, men skal indgå selvstændig aftale for leje af areal på jorden til etablering af teknisk udstyr. Denne situation er ikke omfattet af §§ 5 og 12 vedr. voldgift, hvorfor det er vigtigt for høringsparterne at sikre, at denne situation er omfattet af definitionen nyanlæg under § 15, stk. 2. For at skabe klarhed for såvel teleoperatører, ejendomsejere og mobilkunderne foreslår høringsparterne således, at mastelovens § 15, stk. 2, præciseres og affattes som følger:

*"Ekspropriation i medfør af stk. 1 kan ske til nyanlæg, udvidelse, ændring **samt eller** udskiftning **eller bevarelse** af bestående anlæg og til nødvendige supplerende foranstaltninger, herunder til etablering af fornødne adgangsveje mv."*

Planloven og trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde

Høringsparterne ser generelt positivt på, at planloven ændres, så lokalplaner, andre ældre planer og servitutter ikke kan forhindre opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, med mindre at arealet er beskyttet af arkitektonisk, historisk eller naturmæssig værdi, af hensyn til national ret eller den offentlige sikkerhed.

Tilladelsesfrit udrulningsregime i både land- og byzone samt undtagelserne jf. §§ 15 og 36

Høringsparterne støtter, at hindrende bestemmelser i lokalplaner og ældre planer er uden virkning, når det kommer til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde på fysisk infrastruktur i medfør af den foreslåede § 15, stk. 13. Ligeledes at det fremover ikke vil kræve landzonetilladelse at opsætte trådløse

adgangspunkter med lille rækkevidde på fysisk infrastruktur eller på arealer medfør den foreslåede § 36, stk. 1, nr. 21.

Høringsparterne ser positivt på den foreslåede teksthæft implementering af undtagelserne i § 15, stk. 13, og § 36, stk. 1, nr. 21, herunder at det fortsat kræver tilladelse til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, hvis den fysiske infrastruktur eller arealet er beskyttet ud fra en arkitektonisk, historisk eller naturmæssig værdi, eller af hensyn til den offentlige sikkerhed. I § 36, stk. 1, stilles kravet om tilladelser ”i henhold til national ret”, hvilket ikke er tilfældet i § 15, stk. 13. Høringsparterne skal i den henseende anmode om en forklaring på denne forskel.

Disproportional implementering af direktivet i landzone jf. 36, stk. 1

I planlovens § 35, stk. 1, samt undtagelserne i medfør af § 36, stk. 1, skal der indhentes tilladelse til etablering af ny fysisk infrastruktur til brug for opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, hvis ikke en teknisk egnet fysisk infrastruktur allerede eksisterer. Høringsparterne finder ikke, at dette er proportionalt og i overensstemmelse med hensigterne med direktivets artikel 57, da det kan begrænse udrulningen af fremtidens elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. Høringsparterne mener, at undtagelserne for tilladelser jf. gældende § 36, stk. 1, nr. 17 og 19, gældende for panelantenner til mobilkommunikation på eksisterende høje bebyggelser samt tekniskskabe med maksimal grundplan på 2 kvadratmeter og maksimalhøjde 2,5 meter, også bør gælde for nyetablering af fysisk infrastruktur til brug for opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde med samme størrelse- og højdebegrænsninger som for § 36, stk. 1, nr. 19. Dette vil fremme udrulningen af fremtidens elektroniske kommunikationsnet og -tjenester i landzoner, herunder langs trafikale knudepunkter og transportkorridorer.

Definitionen af fysisk infrastruktur jf. lovbemærkningerne

Definitionen af fysisk infrastruktur i medfør af bemærkninger til planloven adskiller sig dog fra definitionen i masteloven, hvilket skaber uklarheder, da fysisk infrastruktur defineres bredere i planloven og således omfatter gadeinventar under fysisk infrastruktur. Høringsparterne foreslår, at også opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde på gadeinventar i medfør af mastelovens § 1, stk. 4, nr. 4, bliver genstand for både § 15, stk. 13 og § 36, stk. 1, nr. 21. Dette vil mindske den juridiske usikkerhed, som er forbundet med forskelligartede definitioner på tværs af lovgivninger.

Netneutralitet

Lovforslaget beskæftiger sig i flere sammenhænge med at sikre danske forbrugere mod svindel af forskellig karakter.

Ifølge netneutralitetsreglerne kan udbydere af internetadgangstjenester anvende mere vidtgående trafikstyringsforanstaltninger for at opretholde integriteten og sikkerheden i nettet. Ifølge BEREC's reviderede retningslinjer for netneutralitet kan internetudbydere ikke lave sikkerhedsløsninger, der blokerer, bremser, ændrer mv. uønsket indhold eller applikationer centralt i nettet. Det er kun muligt at bruge sikkerhedsløsninger, som sker uden for nettet, fx på slutbrugerens udstyr.

En øget digitalisering af samfundet og økonomisk vækst forudsætter, at brugere kan færdes sikkert på nettet og ikke udsættes for sikkerhedsangreb. Det er derfor vigtigt, at internetudbydere kan tilbyde sikkerhedsløsninger, som skaber tryghed for brugerne, i det omfang slutbrugerne selv anmoder herom. Her bør det ikke være afgørende, hvor sikkerhedsforanstaltningen foretages (i nettet eller på det enkelte udstyr), men derimod om løsningen alene er rettet mod brugere, der specifikt har anmodet herom.

Høringsparterne skal i forlængelse heraf anbefale, at der med den kommende revision af teleloven skabes de videst mulige rammer for, at internetudbydere kan lave sikkerhedsløsninger centralt i net (med DNS) rettet mod brugere, der specifikt har anmodet herom. Høringsparterne mener, at dette skal være muligt, så længe løsningen er transparent, og at den til enhver tid kan fravælges.

Høringsparterne har i den forbindelse kendskab til, at det i andre lande, fx i Norge, er muligt for internetudbydere at foretage sikkerhedsløsninger centralt i nettet rettet mod brugere, uden myndighederne anser det for at være i strid med netneutralitetsreglerne. Høringsparterne skal på den baggrund opfordre til, at Energistyrelsen undersøger, i hvilket omfang det er muligt for internetudbydere i andre lande at foretage sikkerhedsforanstaltninger centralt i nettet (med DNS) for at forhindre sikkerhedsangreb på anmodning fra slutbrugere. Danske internetudbydere bør gives samme muligheder, og høringsparterne efterlyser en afklaring af, i hvilket omfang dette er muligt.

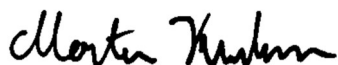
Øvrige ordensmæssige bemærkninger

- Ad side 41, sidste linje, om manglende levering:
Ordlyden "*ikke-levering*" bør ændres til fx "*levering ikke sker*".
- Ad side 41, nederst, om TMS-forordning:
Ordlyden "*TMS-forordning*" bør uddybes eller præciseres til fx "*forordning 2015/2120 om åbne net*".
- Ad side 104, nederst:
I det anførte "*nummeruafhængig elektronisk kommunikationstjeneste*" skal "*elektronisk*" rettes til "*interpersonel*".

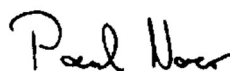
Afsluttende bemærkninger

Høringsparterne står naturligvis til rådighed, måtte Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Energistyrelsen eller andre relevante myndigheder have opklarende spørgsmål til ovenstående.

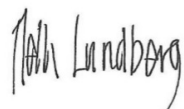
Med venlig hilsen

Morten Kristiansen, chefkonsulent, DI Digital

Poul Noer, chefkonsulent, Dansk Erhverv

Mette Lundberg, direktør, IT-Branchen

Jakob Willer, direktør, Teleindustrien